

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

Subotica, 14. ožujka 2003. Cijena 20 dinara, izlazi petkom

Broj 7

Ubojstvo premijera

**Hitac u
reforme**

Poštovani čitatelji,

Pozdravljamo pokretanje ovog lista koji će negovati tradiciju, kulturu i običaje naroda ovog kraja, mi, kao kuća koja isto tako neguje prave vrijednosti i tradiciju bankarskog poslovanja.

*Branka Perušić Vilov,
v.d. direktora Filijale Subotica*

VOJVOĐANSKA BANKA

• DDOR NOVI SAD • AD

A black car is shown from a front-three-quarter view, parked on a surface covered with numerous circular logos of various car brands (Kia, Nissan, Suzuki, Mitsubishi, Renault, Peugeot, Saab, etc.). On the hood of the car, there is a large circular logo with a stylized blue 'B' or 'S' shape. Below this logo, the text "VAŠ PRAVI IZBOR" is written in white. The car's license plate reads "DDOR NOVI SAD • AD".

OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNH VOZILA

• PROLJETNI POPUST 20%

• MOGUĆNOST PLAĆANJA U 4 I VIŠE RATA

• PRI JEDNOKRATNOJ UPLATI DODATNI POPUST 10%

• GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Nikola Perušić Incidenti pomutili mir	6,7
Vesela Laloš Jubilej vojvodanskih željeznica	8,9
Ivan Torov Lustracija kao oproštaj	10
Goran Rotim Ljudi dokle?	11
Intervju Branko Ištvančić	12-14
Reportaža: Slankamen Slano more, panonsko	16,17
Mini intervju Drago Mlinarec	29

IMPRESSUM

OSNIVAČ: Skupština Autonomne Pokrajine
Vojvodine

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Subotica, Preradovićevo 4

UPRAVNI ODBOR: Tomislav Žigmanov
(predsjednik), dr. Slaven Bačić, Milan Ercegovac,
Kalman Kuntić, Marija Lovrić, Svetislav Milanković,
Slavica Peić, Stipan Stipić, mr. Bela Tonković

V. D. DIREKTORA I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA: Zvonimir Perušić

REDAKCIJA: Dušica Dulić, Vesela Laloš, Nikola
Perušić, Dražen Prčić, Zlatko Romić, Zvonko Sarić,
Mirko Sebić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK: Boris Cupać

TEHNIČKI ADMINISTRATOR: Thomas Šujić

TAJNICA REDAKCIJE: Zorica Tikvicki

TELEFON: ++381 24/553355
++381 24/21414

ŽIRO RAČUN: 355102320869

EMAIL: hrvatska.rjec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

OMOT: Wizar Dizajn: Drago Poljaković,
Lajoš Matejka

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73

Stanje mraka

Ubojstvom Zorana Đinđića postpetolipadsko Srbija, u pozitivnom značenju toga pojma, moguće prestaje postojati. Hicima atentatora cijela bi se zemlja mogla vratiti u stanje iz kojeg se teško i sporo izvlačila u posljednje dvije i pol godine. A to je stanje sveopće nesigurnosti, nepredvidivosti i beznada. Stanje mraka.

Ubijen je čovjek koji je simbolizirao europsku orijentaciju Srbije, zagovarao njenu brzu tranziciju i što skorije priključenje kompoziciji normalno uređenih zemalja na kontinentu. Vješti pragmatik, koji je Srbijom kormilario okružen jati-ma morskih pasa preostalih iz prethodnog režima, na koga je atentat prije izvjesnog vremena već i pokušao, ovoga je puta potonuo. Na površini je nanovo, konsternirana i sluđena, ostala generacija koja je listopadski prevrat doživjela kao posljednju nadu u bolje sutra.

Srbija očito nije na dobrom putu, kako je to smaknuti premijer volio reći. Ali, ne zato što je smjer kojim ju je on vodio bio pogrešan, nego zato što raskid s prethodnim sistemom nije bio potpun. Mnogobrojni kompromisi, koji su reformsku vladu u Beogradu održavali na vlasti i omogućavali joj da jedan po jedan ispunjava europske standarde, bili su preskupa cijena. Mjesecima se već vodila rasprava o tome kako je zapravo 6. listopada bio ključni datum, te da je toga dana propušteno sve ono što se nakon prevrata moralo uraditi.

Sada je u pitanju budućnost ove zemlje. Bez jakog premijera, koji je, tako tipično balkanski, sve poluge vlasti držao u svojim rukama, teško će biti održati postojeći sustav, krpiti sve njegove rupe, ne izlijetati na svakoj okuci i istovremeno se približavati razvijenom svijetu.

Država koja nije uspjela zaštititi premijera, teško da ikakvu garanciju može pružiti bilo kom svom građaninu. Snovi o Srbiji u društvu suvremenih naroda do daljnjeg ostaju samo snovi. Java je previše surova.

Bez obzira na počinitelje i njihove motive, Srbija od srijede ulazi u tamnu zonu. Rastrzana političkim svađama i međusobno suprotstavljenim interesima, taštim pojedincima i mafijaškim klanovima, Srbija, već desetljeće i pol plutajuća jahta bez jasnog cilja, ponovno ne zna kamo će i što sve može biti s njom.

Ostajemo, dakle, i dalje zatočeni krvave tradicije, po kojoj se vlast u balkanskoj krčmi gubi i osvaja samo silom. Kratki intermezzo »druge Srbije«, »europskog hita« i »lidera na Balkanu« kao da je završen.

Z. P

IN MEMORIAM

Zoran Đinđić (1952.), predsjednik srpske vlade, završio je Filozofski fakultet u Beogradu, doktorirao filozofiju na njemačkom univerzitetu Konstanz, predavao filozofiju na Sveučilištu u Novom Sadu. S drugim istaknutim srpskim disidentima, piscima i intelektualcima 1989. godine osniva Demokratsku stranku, čiji je predsjednik od 1994. Za poslanika u Skupštini Srbije izabran je 1990. kada postaje i šef zastupničke grupe DS-a. Nakon građanskih i studentskih prosvjeda protiv izborne krađe, 1997. godine je izabran za prvog nekomunističkog gradonačelnika Beograda. Svibnja 2000. je postao koordinator Saveza za promjene, a u kolovozu menadžer predizborne kampanje Demokratske opozicije Srbije. Dr. Zoran Đinđić bio je oženjen i otac dvoje djece.

Nataša Mičić proglasila izvanredno stanje

»Donijela sam odluku da prihvatim prijedlog Vlade za proglašenje izvanrednog stanja s ciljem da se očuva sigurnost ljudi i imovine i sprovede odlučan obračun države s organiziranim kriminalom. Država će upotrijebiti sva sredstva pravne države dok se počinioci i nalogodavci ovog, ali i svih drugih zločina ne privedu pravdi.«

Koštunica: Kriminal prožeo sve pore društva u Srbiji

Predsjednik Demokratske stranke Srbije Vojislav Koštunica ocijenio je u srijedu da je atentat na predsjednika Vlade Srbije Zorana Đinđić pokazao da je kriminal prožeo sve pore društva u Srbiji. Koštunica je agenciji »Beta« izjavio da je napad na Đinđić »surova opomena da se istini mora pogledati u oči«.

»Nadam se da će svi počinitelji biti privedeni pravdi, a posebno se nadam da ćemo konačno svi - i vlast i opozicija - staviti prst na čelo i povući jasnu crtu između onoga što jeste i nije zakonito. Tu nema mjesta za kompromise i nagodbe«, naveo je bivši predsjednik SRJ.

Krga: Vojska spremna da se uključi u pronalaženje ubojica

Načelnik Glavnog stožera Vojske Srbije i Crne Gore general pukovnik Branko Krga: »Upućujem najiskreniju sućut obitelji gospodina Đinđića i izražavam spremnost pripadnika vojske da se, u mjeri u kojoj to bude bilo potrebno, angažiraju u pronalaženju ubojica i stabilizaciji prilika u zemlji.«

Đukanović: Žilavi ostaci starog sistema

Milo Đukanović, crnogorski premijer: »To je težak udarac ne samo za reformske snage u Srbiji, već i za demokratski pokret na širim prostorima za uniju Srbije i Crne Gore na njenom početku.«

On je ocijenio da je ubojstvo Đinđića »ujedno pokazatelj koliko su žilavi ostaci starog sistema, koliko su jake kriminalne strukture, i koliko je potrebno odricanja i žrtava da bi se stanje mijenjalo na bolje«.

Neće se zaustaviti reforme

Pokrajinska vlada je događaj ocijenila kao »napad na civilizacijske vrijednosti za

koje se zalagao ubijeni premijer«. Prema riječima dužnosnika pokrajinske vlade atentat na Đinđića neće utjecati na političke odnose u vladajućoj vojvođanskoj koaliciji. »Naprotiv, mislimo da će taj događaj ujediniti sve nas na putu reformi koje su počete 5. listopada 2000.«, rekao je pokrajinski tajnik za informiranje i dužnosnik Demokratske stranke *Rafail Ruskovski*.

Vlada Kosova: Kukavički čin

Vlada Kosova je saopćila da je sa žaljenjem primila vijest o ubojstvu premijera Srbije Zorana Đinđića i tom prilikom osudila taj »kukavički čin«. Vlada Kosova je ocijenila da su takvi »kriminalni akti previše opasni ne samo za zemlju u kojoj su se dogodili, nego i za širi regiju«.

Bush uputio žaljenje narodu Srbije

Predsjednik SAD-a *George Bush* uputio je izraze sućuti narodu Srbije zbog ubojstva srpskog premijera Zorana Đinđića. Glasnogovornik Bijele kuće *Ari Flaischer* izjavio je da će »Đinđić ostati zapamćen po svojoj ulozi u uspostavljanju demokracije u Srbiji i privođenju Slobodana Miloševića pravdi«. On je rekao da je američki predsjednik Bush »uputio izraze žaljenja narodu Srbije«.

Solana: Duboko osuđujem atentat

Povjerenik za vanjsku politiku i sigurnost Europske unije *Xavier Solana*: »Strašno je da takvo nasilje još postoji u jednoj demokratskoj zemlji. Sve moje misli su trenutno s njegovom obitelji. Volio bih reći da je Zoran bio jedan hrabar čovjek i odlučan u namjeri da reformira vašu zemlju i približi je EU.«

Naivno se vjerovalo u 5. listopada

Vladimir Goati, politikolog: »Ubojstvo premijera Srbije Zorana Đinđića ogroman je gubitak za demokratizaciju Srbije, ekonomske reforme, približavanje Europi i europskim standardima.« On je ocijenio da atentat na Đinđića pokazuje i da se »prilično naivno vjerovalo da su poražene snage« koje su vladale prije 5. listopada 2000. »Đinđić je udario na prikrivene strukture moći tim reformama«, rekao je Goati.

Mesić: Atentat usporava srpski put u demokraciju

Predsjednik Hrvatske *Stjepan Mesić* uputio je osobnu poruku predsjedniku Srbije i Crne Gore *Svetozaru Maroviću*, u kojoj »najoštrije osuđuje teroristički čin kojim je prekinut život predsjednika Vlade Srbije Zorana Đinđića«. »Nadam se da taj bezumni akt neće imati trajnije negativne posljedice na stabilnost Srbije, odnosno državne zajednice Srbije i Crne Gore i na stanje u široj regiji«, kaže se u Mesićevoj poruci. Mesić je dao i kratku izjavu Hrvatskoj televiziji, rekavši da to što se dogodilo u Beogradu »sigurno nije dobro niti za demokratski rast Srbije, niti za nas koji se nalazimo u susjedstvu Srbije«. »Srbija je imala teške trenutke u Miloševićevoj diktaturi i svi smo očekivali da će njen hod prema modernoj i demokratskoj Europi biti brži. Taj atentat usporava srpski put u demokraciju«, rekao je Mesić.

Bela Tonković: Ovo je tragedija

»Tragedija je da se to može desiti čak i predsjedniku Vlade. Ja sam poznao Zorana, mnogo puta smo se sastajali, raspravljali smo o općim pitanjima, ali i o pitanjima koja su važna za nas Hrvate. On je uvijek bio otvoren za sva pitanja o kojima sam htio razgovarati s njime i davao nam je podršku u našoj demokratskoj borbi za naša prava. Vrlo mi je žao što se ovako nešto moralo desiti, ali ovo mora biti za nas jedan jasan znak, jasan znak za sve demokratske snage u državi da moramo zbiti svoje redove. Moramo još odlučnije jačati demokratske institucije i moramo biti dovoljno veliki da ovu tešku situaciju nadvladamo i da iz nje izvučemo adekvatne pouke. Ja ovim putem izražavam sućut obitelji Zorana Đinđića.«

Franjo Vujkov: Tragično po državnu zajednicu

»Vijest je tragična, pogotovo za državnu zajednicu u momentu kada se očekivalo da se će se određeni značajni koraci rješavati, prvi na preuređenju državne zajednice, a drugi uvjetovano od toga i na području privrednih reformi. Izražavam sućut u ime HNS Vlade Republike Srbije i najbližoj rodbini i porodici sa željom da se poduzmu prave mjere da većih posljedica ne bude po Srbiju.«

Piše:
Dr. sci.
Slaven Bačić

*Koliko budu
jačale
političke
snage koje
doista žele
raskid s
praksom iz
prošlosti,
toliko će
Povelja biti
stvarna
garancija
ljudskih i
manjinskih
prava, i obr-
nuto.*

U povodu Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama

Pravo i život

Premda je uobičajeno da se ustavna materija — koju čine organizacija vlasti i ljudska prava — normira u jednom aktu najčešće naslovljenom ustav, konstitucionalistima nije nepoznato da ova pitanja mogu biti regulirana u dva (SAD) ili više (Engleska) različito nazvanih akata. U ovu drugu skupinu izuzetaka, kao što je poznato, ulazi državna zajednica Srbije i Crne gore, u kojoj se ustavne norme nalaze u Ustavnoj povelji i Povelji o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama.

Razloge za dvojstvo akata treba tražiti u nepostojanju prijedora o ljudskim pravima između srpskih i crnogorskih ustavotvoraca, za razliku od vrste i nadležnosti zajedničkih tijela, budući da su ove dvije skupine pitanja od posve različitog značenja za karakter, funkcioniranje i eventualni prestanak zajednice. O tome svjedoči ne samo evidentna razlika u vremenu koje je bilo potrebno za usuglašavanja oko tekstova dvaju povelja, nego, sa svoje strane, i činjenica da su na nedavnom savjetovanju o novom ustavu Srbije prava i slobode tretirana tek kao marginalno pitanje.

Međutim, iako je osnovni smisao donošenja Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama u postavljanju ustavnih temelja za buduće pravno uređenje državne zajednice, njen je neposredni značaj za stanovništvo ipak potencijalno širi nego što je to slučaj s Ustavnom poveljom. Pri tome, valja imati u vidu da se ljudska prava i slobode u ustavnim tekstovima normiraju izrazito afirmativno, pa je često potrebno pozornije čitanje da bi se uvidjele eventualne manjkavosti (npr. Ustav SSSR-a iz 1977. je proklamirao čitav niz socijalno-ekonomskih prava, ali je od temeljnih ljudskih sloboda izostavio »samo« slobodu kretanja i nastanjanja).

Gledano s povijesne distance, povelja o kojoj je ovdje riječ predstavlja nesumnjivi općeniti napredak ka demokratičnijem

društvu: napušten je terminološki koncept *prava i sloboda građana*, koji implicira da su ljudska prava dar vlasti podanicima, i prihvaćen termin *ljudskih prava i građanskih sloboda*, koji pretpostavlja da je riječ o prirodnim pravima pojedinaca koja za cilj imaju ograničavanje vlasti; poput većine bivših komunističkih zemalja detaljnijim je reguliranjem manjinskih prava na ustavnoj razini istaknuta načelna spremnost za njihovo poštovanje itd. Pojedine, pak, odredbe također predstavljaju promjene na bolje: na ustavnoj je razini zabranjena smrtna kazna; dopušten je prigovor savjesti kod služenja vojnog roka; omogućeno je izručenje domaćih državljana »u skladu s međunarodnim obvezama državne zajednice« (konkretna povod za ovakvu formulaciju je jasan); u okviru prava na život zabranjeno je kloniranje ljudskih bića itd.

No, ostavljajući po strani to što neka od prava u dobroj mjeri ostaju na razini proklamacije — prije svih ona socijalnoekonomske naravi, kao što su pravo na zdravu životnu sredinu, pravo na rad, posebna zaštita majke i djeteta itd. — važnijim se čini što Povelja neka od prava ograničava suprotno suvremenim demokratskim postignućima: proglašavajući prigovor savjesti, Povelja istodobno i ne garantira zabranu diskriminacije po toj osnovi, pa prema važećoj praksi osobama koje se odluče za civilno služenje, vojni rok traje dulje nego onima koji su se odlučili za klasični oblik vojne obveze; vjerskim je zajednicama i dalje dopušteno osnivanje samo vjerskih, ali ne i privatnih škola, što posebno pogađa katoličku zajednicu — u razvijenim zemljama katoličke škole ulaze u red najboljih škola, u koje su kriteriji upisa stroži a kvaliteta nastave viša, a niti su učenici, niti predavači, samo katolici itd.

Ipak, glavno pitanje predstavlja provođenje proklamiranih prava, i to na dvije razine: normativnoj i

faktičkoj. Prvo, to znači nužnost usklađivanja svih propisa s Poveljom, za što je neophodna stvarna politička volja. Valja se samo podsjetiti da postoji čitav niz propisa koji su bili u koliziji s prijašnjim saveznom ustavom, a da te suprotnosti, za jedno desetljeće, koliko je ustav bio na snazi, nikada nisu otklonjene, ili je to učinjeno djelomično, kao npr. s ustavnim odredbama o pritvoru, i to nakon gotovo deset godina. Drugo, još je značajnija faktička razina: premda Povelja, poput ranijeg Ustava, garantira nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta propisujući, među ostalim, da se nitko »ne smije podvrgnuti mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju«, primjeri su kršenja ove odredbe od strane tijela koja raspolazu prinudom preveć česti, a iznimno rijetko kažnjavani; tu je i klasična ustavna sloboda izražavanja nacionalnog identiteta, koja podrazumijeva i da »nitko nije dužan izjašnjavati se o svojoj nacionalnoj pripadnosti«, koja makar je postojala i u ranijim ustavima, nije sprečavala da se od pisca ovih redova, u ostvarivanju njegovih prava na rad, izrično traži da se u pisanom obliku izjasni o svojoj nacionalnoj pripadnosti uz istodobno sugeriranje odgovora itd. Pravna i faktička razina provođenja Povelje o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama tijesno su povezane: u mjeri u kojoj se pravni propisi doista budu usklađivali s Poveljom, moći će se očekivati i dosljednije provođenje proklamiranih prava. To je, opet, povezano s unutarnjom političkom borbom: koliko budu jačale političke snage koje doista žele raskid s praksom iz prošlosti, toliko će Povelja biti stvarna garancija ljudskih i manjinskih prava, i obrnuto, ukoliko određene strukture, bilo faktički ili verbalno, budu nastavljale praksu iz devedesetih godina, utoliko će Povelja biti propagandna fasada namijenjena unutarnjim istomišljenicima i vanjskoj svrsi. ■

Napetost u Subotici posljednjih tjedana

Incidenti pomutili mir

*Lijepljeni provokativni plakati * Uvredljiv natpis na »Népkör»
Demonstracije pred mađarskim konzulatom * Provokacija završila incidentom*

Piše: Nikola Perušić

Zoltána Faragó (24) iz Totovog Sela, **Tihaméra Lavroa** (19) iz Subotice, **Leonarda Urányija** (26) iz Subotice i **Ervina Rekavicsa** (24) iz Sente, primijetili su policajci koncem veljače kako lijepe plakate na jednoj prometnoj raskrsnici, o čemu su dostavili izvješće Općinskom državnom tužiteljstvu i priopćenje medijima. Nažalost, iz štuorg priopćenja nije bilo jasno koji zakon su mladići prekršili.

Lokalni policajci su priveli mladiće u stanicu, piše Magyar Szó, odakle su pušteni nakon kraćeg zadržavanja. Četveročlana grupa je nakon toga nastavila s lijepljenjem. Policiji su ustvrdili da naručio plakata ne poznaju, jer su do posla došli putem interneta. Po kvaliteti ovih plakata je vidljivo da ih je tiskala dobrostojeća organizacija.

**UZNEMIRENJE UMJESTO POMI-
RENJA:** Plakat sadrži poziv »braći Srbima« da zatraže oprost zbog zločina počinjenih 1944/45. godine kada je, kako se navodi na plakatu »ubijeno preko 35.000 nedužnih Mađara i preko 100.000 nevinih Nijemaca na teritoriju Vojvodine«. Na plakatu se nalaze fotografije Tita, Miloševića, Đinđića, Koštunice, Šešelja, Karadžića i Arkana, a ovakav se čin prije može nazvati doprinosom širenju uznemirenja, nego širenju pomirenja.

Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara **József Kasza** i predsjednik Njemačkog narodnog saveza **Rudolf Weiss**, usprotivili su se porukama nepotpisanog autora plakata, naglasivši da je nedopustivo stavljati kolektivnu odgovornost na jedan cijeli narod. Kasza je osudio i počinitelje i inspiratore, te je pohvalio brzu reakciju policije.

Međutim, odgovor je stigao nakon nekoliko dana. Nepoznati ekstremisti poručio je na fasadi Mađarskog kulturnog centra »Népkör« i OŠ »Gróf Széchenyi István«: »Mađari, kuš u Mađarsku zelenu lepu«, a sličan natpis je osvanuo i na paličkom putu. Počinitelj još nije poznat, pa je ovaj događaj naveden kao jedan od argumenata kojim se koristio govornik na demonstracijama protiv uvođenja viza za Mađarsku, koje su ispred mađarskog konzulata u Subotici održane tijekom vikenda.

DEMONSTRACIJE: Predsjednik organizacije »Tri županije« u okviru Potkarpatskog pokreta mađarske mladeži »Šezdeset četiri županije« **Zoltán Újhelyi** izjavio je za »Hrvatsku riječ« kako je ovaj prosvjed uperen protiv planiranog uvođenja viza te smanjenja ovlasti u mađarskom »Statusnom zakonu«, što šteti svim građanima Subotice zbog toga što će ostati razdvojene obitelji s dvije strane granice, a smanjit će se i obujam trgovine. Újhelyi kaže da ova organizacija nema ništa s lijeplje-

Policija odgovara na poruke mržnje i isključivosti koje su ovih dana uznemirile Subotičane

Očuvat ćemo svačiju sigurnost!

Načelnik subotičkog tajništva MUP-a Srbije, magistar **Svetislav Rajšić**, ekskluzivno za »Hrvatsku riječ« govori o sigurnosnim pitanjima u općini. Jezični izraz njegove izjave prilagodili smo uređivačkoj politici lista te ga objavljujemo na ijekavici:

»Što se tiče grafita i raznih natpisa na fasadama to je dvostruki problem: jedan se tiče nedostatka opće kulture i klasičnog kaznenog djela oštećenja tuđe stvari i imovine, jer što je drugo ovo bezobzirno ispisivanje bezbroj grafita po svim fasadama stambenih i javnih objekata, pa i spomenika i drugih kulturnih dobara, nego klasičan vandalizam.

Drugi problem je kada se na fasade lijepe plakati ili ispisuju tekstovi nacionalističkog ili nekog drugog sadržaja koji vrijeđa nečija osjećanja. Kako to tumačiti? Upravo na isti način, kao recidiv proteklih 10-12 godina. Sjetimo se, živjeli smo u društvu u kome su se smatrali da su u pravu oni koji su jači i koji, da se slikovito izrazim, »najglasnije viču«. Nije u proteklom razdoblju pobjeđivala snaga argumenata i činjenica; nije pobjeđivao mirni razgovor s iznošenjem dokaza za svoje tvrdnje, već upravo suprotno. I što sada, u ovom vremenu, kada, Bogu hvala, više nema ratova, kada »zakon jačeg« nije više jedina prava pravda? Dakle, što oni da rade nego da svoje stavove, za koje nemaju masovnu podršku javnosti, očituju na način na koji su navikli po načelu: »što

veći natpis po što bjeljoj i uočljivijoj fasadi, to su i moji argumenti točniji». Već sada je jasno da ekstremisti koji ispisuju te parole, bez obzira iz čijeg nacionalnog korpusa dolaze, nemaju nikakvu širu podršku svojih sunarodnjaka, jer bi u suprotnom to radili javno, a ne ovako u okrilju mraka, pa je isto tako jasno da će i ta pojava ispisivanja grafita, bacanja petardi, i mnoge slične neželjene pojave nestati vremenom, odnosno čim ekonomija ojača, kada se otvore granice prema svijetu, kada ljudi počnu redovito raditi i od svog rada uspiju živjeti. Dakle, čim se riješe mnogi nagomilani društveni problemi.

SOCIOLOŠKI FENOMEN: Možda se čini da ova sociološka analiza ne priliči pripadnicima policije, međutim, očito je da otkrivanje i kažnjavanje tih koji to čine nije više samo posao MUP-a, tužilaštva i sudova, već je to jedan sociološki fenomen u čije se tumačenje i rješavanje moraju uključiti sve sfere društva, od sociologa, psihologa, prosvjetnih radnika, ali, prije svega, i samih roditelja, jer bez njihovog sudjelovanja nema napretka.

Na primjer, uoči novogodišnjih praznika policija neprestano kroz javna priopćenja apelira na roditelje i djecu da ne nabavljaju i ne bacaju razna pirotehnička sredstva u obliku petardi, jer ne samo da to nije u skladu sa zakonom, da ne predstavlja kul-

njem plakata o kojem je pisano, te da oni podržavaju ukidanje pojma kolektivne krivnje. »Šezdeset četiri županije« smatraju da su odluke Trianona bile nesumnjivo pogrešne, ali da se to sada ne može mijenjati, te da žele u dušama ljudi izbrisati granicu, jer se radi o jednom narodu, te da u jedinstvenoj Europi granice neće biti važne.

»Ne računamo da ćemo imati probleme u našem radu u Srbiji, mada će biti unekoliko teže jer se ova zemlja tek privikava na demokraciju. Ovo su mirne demonstracije koje štite svačije interese« - kaže Ūjhelyi.

Nakon nekoliko kraćih govora, peticija je predana osoblju konzulata, a okupljanje je završeno pjevanjem mađarske himne. Jedan od govornika ustvrdio je kako je na dvorište srednje Medicinske škole nedavno bačena ručna bomba, ali od policije saznajemo da to nije istina.

Među pet stotina okupljenih, od kojih su neki mahali mađarskim zastavama, najviše je bilo mladih, od kojih je dosta došlo sa strane. Bilo je neuobičajeno vidjeti obrazac ponašanja, već može biti i veoma opasno i za onoga tko ih baca i za njegovu okolinu. I što se dešava? Šećući ulicama, srećemo se ne s nekoliko pojedinaca, već s pravom malom vojskom djece i omladine različitih uzrasta koji bacaju petarde, nerijetko uz prisustvo, podršku ili aktivno sudjelovanje roditelja. Dakle, kada imate tako masovnu građansku neposlušnost u nekom obliku to onda više nije i ne može biti stvar samo policije, već je to širi sociološki fenomen.

SASJEĆI U KORIJENU: No, ne treba očajavati. Fasade se daju okrećiti, mladi koji ih sada uništavaju vremenom će sazreti, a na nama je da budućim generacijama pružimo adekvatni odgoj i objašnjenje svih kulturnih i socijaliziranih obrazaca ponašanja da oni to ne bi činili. Dakle, pojavu grafita, pa i onih s nacionalističkim natpisima kao pojavu nikako ne treba marginalizirati, ali ih ne treba ni preuveličavati, jer oni, po pravilu, osim uznemiravanja, ne predstavljaju realnu mogućnost za trajnije i dublje poremećaje međunacionalnih odnosa. No, svakako ih treba osuditi, na sve moguće načine spriječiti i zakonski sankcionirati. Njih treba sasjeći u korijenu i to nam je svima prioritetni zadatak. No, i tu nam je prijeko potrebna pomoć građana da nam jave ukoliko primijete da se takvo što dešava.

Ono što je jako važno jest da ne treba nasjedati na izmišljotine o poremećenim međunacionalnim odnosima, o izmišljenim događajima, jer za to više nema razloga.

jeti da netko u Subotici maše zastavom koja nije srpska ili jugoslavenska, napose jer je manja grupa prošetala Korzom noseći crveno-bijelo-zelene zastave s mađarskim grbom. Na svu sreću, do ekscesa nije došlo, a policija je korektno postupila.

Domaći zakon ne dopušta da manjine koriste strane zastave, mada u Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina nije predviđena kazna za nepridržavanje te odredbe, a nacionalni savjeti bi trebalo uskoro odrediti kako će izgledati zastave

NAJMIRNIJI GRAD:

Subotica je, inače, bez obzira na sve, najmirniji grad u cijeloj Srbiji. U protekloj godini mi smo jedan od rijetkih gradova koji nisu imali terorizam, oružane obračune među mafijom po ulicama našeg grada, diverzije, dizanja automobila u zrak. Nismo imali međunacionalne sukobe, pa čak ni ekscese, dok smo se s klasičnim kriminalom vrlo uspješno nosili. Po svim relevantnim pokazateljima Subotica je u prošloj godini zabilježila najveći pad stope kriminaliteta u cijeloj Jugoslaviji, i mislim da već to govori samo za sebe. To nije zabilježeno ni u jednom drugom gradu. Postotak rasvjetljavanja kaznenih djela s nepoznatim počiniteljima je vrlo visok, čak 62 %, dok je javni red i mir također na najvišoj mogućoj razini. Ova godina je nastavljena u tom pravcu: imamo jedno ubojstvo koje je već poslije nekoliko dana uspješno rasvijetljeno i počinitelj (Saša Peić Gavran) je uhapšen i predan pravosudnim organima. Imamo jednu seriju razbojništava s automatskom puškom, koja je također riješena i počinitelji su pred licem pravde, ali zbog istrage za sada o tome nisam u mogućnosti više reći. Dakle, imamo klasičan kriminal protiv kojeg se borimo svim sredstvima i budite uvjereni u jedno - Tajništvo u Subotici, baš kao i prošle godine, očuvat će sigurnost svih naših građana i njihove imovine« - kaže načelnik MUP-a u Subotici mr. Svetislav Rajšić.

Prosvjednici ispred mađarskog konzulata

manjina koje će biti u uporabi.

INCIDENT: Međutim, do incidenta je tog dana ipak došlo. Nekoliko demonstranata je pri odlasku na rok koncert mađarske grupe »Beatrice«, koja je poznata po izljevima patriotskih osjećaja, svratila u market »Rodić« na paličkom putu, ukrašeni mađarskim zastavama. Prema informacijama kojima raspolazemo, tamo je došlo do sukoba u kojem je jedan od demonstranata zadobio lakše ozljede. Momci koji su bili isprovocirani mađarskom zastavom navodno su je oteli, te se udaljili džipom registracije BG 148-03, navodi Magyar Szó. Policija je identificirala vinovnike ovog incidenta, a slučaj se procesuirao.

Poznavatelji gibanja u mađarskoj zajednici smatraju kako su demonstracije i koncert osmišljeni zarad unutrašnje-političkih poena od strane mađarske oporbe i da su time stvorili probleme jer takvi nastupi ne uživaju podršku ovdašnjih Mađara.

Priopćenje SVM-a

Protiv šovinizma

U priopćenju Saveza vojvodanskih Mađara izražena je ogorčenost što se u posljednje vrijeme umnožavaju djela potaknuta mržnjom protiv Mađara, koja su ostala nekažnjena. U priopćenju se ističe i kako šovinističkim i fašističkim snagama i dalje smetaju Mađari, mađarska riječ, kultura i različitost, te da Mađare prihvaćaju samo kada hodaju pognutih glava. SVM će organizirati akciju kojom će se oskrnavljene trojezične table s natpisom grada vratiti u prvotno stanje, te su pozvali i druge stranke da učine konkretne korake protiv šovinizma.

Sto dvadeset godina vojvođanskih željeznica

Raubiranje miraza iz 1918.

Piše: Vesela Laloš

Vojvođanski vlakovi ovih dana obilježavaju jubilej - 120 godina od postavljanja prvih tračnica na relaciji Subotica-Noví Sad, koje su označile početak izgradnje željezničke magistrale od centralne do južne Europe i Orijenta. Taj graditeljski pothvat posljedica je historijske međunarodne konvencije Berlinskog kongresa kojom se odlučilo pristupiti povezivanju kontinenta željezničkim tračnicama pravcem kojim će kasnijih godina dugo juriti čuveni »Orient express«, simbol snažnog ekonomskog progressa toga doba. Za Vojvodinu je izgradnja »željeznog puta« također značila gospodarsku prekretnicu, a u prometnom smislu, vrlo brzo nakon prvih pruga, ona je postala najbolje premreženi teritorij željezničkim vezama u tadašnjoj »Mittel Europi«.

Prve su pruge u Vojvodini u stvari izgrađene na području Banata još 1856. godine - ukupno 96,5 kilometara - ali su to bili vlakovi namijenjeni prije svega prijevozu rude u Rumunjskoj. Vlak Budimpešta-Subotica-Noví Sad-Zemun kreće tek tridesetak godina kasnije, 1883. godine, iza čega nastaje gusta mreža vojvođanskih pruga ukupne duljine od blizu 2.000 kilometara. Takvu ekspanziju željeznice omogućila je povoljna zakonska regulativa u austro-ugarskoj monarhiji i otvaranje prostora za značajne privatne koncesije u oblasti prometa, što je u posao izgradnje željeznice uključilo brojne privatne kompanije. Ukupno je devetnaest akcionarskih društava, većinom mađarskih, ali i belgijskih, švicarskih, francuskih, njemačkih, uložilo svoj kapital u izgradnju vojvođanske željezničke infrastrukture. Procjenjuje se da je vrijednost tih investicija dostigla 150 milijuna ondašnjih švicarskih franaka.

BAČKA, PEŠTA I MINEAPOLIS: Što je pruga značila za pokrajinsko gospodarstvo u vrijeme kada su vlakovi smatrani nemogućim tehnološkim čudom? Za ondašnje najveće carstvo Europe to je prije svega bilo efikasno povezivanje njegovih i najudaljenijih »provincija« s centralnim oblastima, ali i s važnim europskim gradskim centrima. U samoj Vojvodini željeznica je brzo donijela vidne promjene u cjelokupnom životu regije: do tada pretežito agrarna

oblast, ova južna austrougarska pokrajina sve se više industrijalizira, dok njezina poljoprivreda dobija nova tržišta i time novi zamah. S vojvođanskog prostora do tada je izvožena jedino stoka, koja je praktično sama transportirana, dok je željeznica omogućila isporuku i brojnih drugih poljoprivrednih dobara. Industrijalizacija je također podigla agrar na viši stupanj kroz razvoj prateće industrije, te se, recimo sredinom devedesetih godina devetnaestog stoljeća, Bačka ubraja u najveće mlinске regije u svijetu. Ispred nje su samo Mineapolis i Pešta. Vojvodina je tada postala opskrbljivač gotovo cijele Austro-Ugarske i dobrog dijela Europe produktima prehrambene industrije, a razmjere toga potencijala mogu biti jasne tek usporedbom s kasnijom sudbinom te industrije. Naime, ulaskom u državu slavenskih naroda vojvođanski su mlinovi nastavili raditi tek s trećinom svojih kapaciteta, jer za njih više nije bilo tržišta.

U Kraljevinu SHS Vojvodina ulazi s »mirazom« od 1.903 kilometra pruga i najizgrađenijom željezničkom infrastrukturom u cijeloj Europi toga doba. Od tada, a tome ima gotovo čitav vijek, duljina pruga se nije povećavala, pa čak niti

stagnirala. Kotač povijesti se zavrteo unazad, te danas na teritoriju Pokrajine možemo izmjeriti tek negdje oko 1.450 kilometara pruga. Neke od njih su vremenom isključene iz upotrebe zbog neadekvatnosti kolosijeka, poneke su demontirane zbog starosti i »izraubiranosti«, ali se namjesto njih nije postavljalo ništa. Jedan od posljednjih direktora vojvođanskih željeznica iz vremena njene autonomije i profesor novosadskog Sveučilišta *mr. Gerhard Burbah* govori o devastaciji ovog vojvođanskog potencijala, ocjenjujući da će trebati vrlo dugo vremena i značajne svote novca da se on bar donekle ponovo približi Europi.

»Jedino je u razdoblju autonomije Vojvodine bilo primjerenih ulaganja koja su omogućila osvježanje voznog parka i podizanje standarda usluge željeznice uopće. Recimo, samo na relaciji Subotica-Beograd sedamdesetih su godina svakodnevno prometovala četiri poslovna vlaka visokog komfora, pristojne brzine i bez većih kašnjenja. Na godišnjoj razini ŽTO 'Novi Sad' je u svoje vlakove ulagala oko 30.000.000 dolara godišnje - 13.000.000 u vozila i 17.000.000 u infrastrukturu«, napominje *mr. Burbah*.

»Željeznički vozni park Vojvodine bro-

Ove godine ponovno vlak ka Jadranu?

Za sjevernu Bačku vrlo bitan željeznički pravac prema Hrvatskoj, koji vodi preko mosta kod Bogojeva, na žalost, još uvijek je van stroja zbog oštećenja mosta. To se pitanje poteže već godinama, ali je s nadležnih instanci uglavnom stizao odgovor da je glavni problem nedostatak financijskih sredstava za njegovu obnovu, kaže *mr. Bela Tonković*, potpredsjednik subotičke općine, koji se i sam angažirao oko ovog pitanja. Procjenjuje se da je za osposobljavanje mosta i pruge neophodno osigurati 200.000 eura. Svojedobno je, još u vrijeme Miloševića, na inicijativu također zainteresirane somborske općine od poduzeća donatora čak bilo prikupljeno blizu 4.000.000 dinara. Taj novac je, međutim, jednostavno nestao.

»Razgovarao sam s mnogim ljudima, s direktorom JŽ Jankom Kovljanicom, kao i s direktorom Hrvatskih željeznica, i svi su oni pokazivali zainteresiranost da se most popravi i osposobi za željeznički promet, ali se sve do sada nije krenulo s mrtve točke«, priča *mr. Tonković* i dodaje: »To pitanje sam inicirao i u Bruxellesu, u Paktu za stabilnost Europe prošlog studenog, gdje su obećali da će pružiti punu podršku za njegovo rješenje. Na koncu, uključila se i pokrajinska vlada i nakon nedavnog razgovora s tajnikom za privredu Miodragom Vukotićem dobili smo uvjerenja da će most ove godine doista biti popravljen, a to znači i ponovno pokretanje vlaka na tom pravcu.«

MAGISTRALA ISTOK-

ZAPAD: Koncem 80-ih godina ovim željezničkim putem prolazilo je 100 do 110 vlakova dnevno, uglavnom teretnih koji su privredi regije osiguravali sirovine i odvozili gotovu robu na tržište. Most je bio značajna karika na međuna-rodnoj željezničkoj magistrali Oradea-Subotica-Rijeka, po stup-nju važnosti odmah iza europskih koridora, koja je osiguravala pristup lukama na Jadranskom moru poduzećima Vojvodine, južne Mađarske i istočne Rumunjske. U vrijeme bivše zajedničke države mnogi privredni kapaciteti građeni su upravo u kontekstu činjenice da postoji taj željeznički put i mogućnost transporta robe.

Posebno je pruga za Bogojevo važna za stanovništvo danas dvije različite države, koje je povezano mnogostrukim društvenim i osobnim vezama, a čija je komunikacija zbog blokade mosta i pruge prosto iskomplicirana. Ukoliko pokrajinske vlasti budu dosljednije od svojih prethodnika, tradicionalni željeznički put ka Hrvatskoj i Jadranskom moru bit će ponovno vrlo aktualan.

jao je u to vrijeme oko 350 putničkih vagona i 235 lokomotiva. Danas na cijeloj teritoriji Pokrajine jedva prometuje tridesetak lokomotiva s oko pedeset kola, čiji je vijek starosti blizu 40 godina«, kaže sugovornik.

VLAKOVI BEZ VOZNOG REDA:

Vozni red tih preostalih vlakova, međutim, posebna je priča. Svakom tko je iskusio hazardski karakter ovdašnjih željeznica postaje jasno zbog čega je među građanima omiljena legenda o izvjesnom japanskom ministru prometa koji je zbog kašnjenja vlaka od ciglih par minuta izvršio samoubojstvo! Ovdje se, naime, odavno više ne govori o

kašnjenjima, čiji prosjeci dosežu sate i sate; ovdje vlakovi prosto izostaju. Stoga vam se vrlo lako može dogoditi da s kupljenom kartom u ruci dobijete (ako dobijete!) hladno i nezainteresirano priopćenje da taj vaš vlak jednostavno danas neće ići. Statistika koju je svojedobno prezentirao *Miodrag Vukotić*, pokrajinski tajnik za privredu, a nekadašnji opozicionar u vrijeme Miloševićevih brzih pruga, kaže da izvjesnog dana svibnja 2000. godine iz novosadske željezničke postaje nisu krenula ravno 23 vlaka. A trebali su krenuti. Tih je godina u prosjeku otkazivano 9,3 vlakova dnevno, a rekord drži

pomenuti svibanj kada je svoj red vožnje ignoriralo ukupno 127 vlakova. Ni danas, na žalost, statistika nije mnogo bolja.

Mr. Burbah napominje da ministri u toj žalosnoj statistici mnogo ne pomažu. Riječ je o takvom stupnju raubiranosti željeznice da će proteći mnogo vode Dunavom dok se stanje ne popravi. »Efikasnost željeznice je stvar države, i ona mora poduzeti potrebne mjere da se krene sa sankcijom tog sistema koji je definitivno u raspadu. To je realnost, i treba biti svjestan da brzog rješenja nema. Očekuje nas nedvojbeno mukotrpan rad na konsolidaciji željeznice«, podsjeća *mr. Burbah*.

Subotica-trans

SUBOTICATRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- ▲ djeca do 6 godina voze se besplatno
- ▲ djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1420 din.)
- ▲ studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 1988 din, a u jednom pravcu 1106 din.)
- ▲ osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Srbija na raskrižju

Lustracija kao oprostaj

Piše: Ivan Torov,
komentator Politike

*Ovih dana autori
lustracijske ideje
(i zakona)
naprosto se
utrkuju tko će
prije i bolje
umiriti javnost,
kako se ništa
strašno neće
desiti.*

Tko kaže da se Srbija ne želi suočiti s prošlošću? Makar simbolično, oprezno, gospodski, s »bijelim rukavicama« na rukama!

Dvije i pol godine nakon postlistopadskog prevrata, u skupštinsku proceduru ušao je zakon o »odgovornosti za kršenje ljudskih prava«. Drugim riječima – o lustraciji. Pripremio ga je Građanski savez Srbije, preciznije njegov ekspertski tim, na čelu s profesorom prava Vladimirom Vodinelićem. Riječ je, zapravo, o propisu koji zagovara tzv. meku lustraciju, odnosno moralne sankcije protiv ljudi koji su se od 1976. godine do 5. listopada poigravali s ljudskim pravima i slobodama, a i danas nastoje biti na »važnim funkcijama«. Ako takvi, primjerice, rade u državnim i javnim ustanovama, u poduzećima, zakon će im to »zadovoljstvo« uskratiti u sljedećih pet godina. Za sve ostale kršitelje ljudskih prava on bi imao samo snagu preporuke, pa kako narod odluči.

I kako to obično biva u Srbiji, javnost se podijelila. Jedni smatraju da se s ovim zakasnilo dvije i pol godine, tako da će efekti biti zanemarivi, drugi kažu da je »sada pravi trenutak« da se »demokratska vlast«, bar moralno, obračuna s ostacima Miloševićevog političkog, ideološkog i represivnog aparata. Treći, pak, nemaju dileme da je lustracija, u stvari, režimski »lov na vještice«, revanšizam, čak »uspostavljanje nove diktature«. Za divno čudo, svi su, izgleda, koliko im treba, u pravu i zato ostrašćeno brane svoj stav.

PRVI, zato što smatraju da je s Miloševićevim »tehnolozima« utjerivanja straha u kosti trebalo raskrstiti već 6. listopada 2000., dan nakon paljevine Savezne skupštine i zgrade ozloglašene RTS. Sada je učiniti tako nešto

mnogo teže, čak, po nekima, i neizvodljivo, jer su se mnogi kadrovi stare vlasti u međuvremenu dobro situirali u državnim i paradržavnim institucijama. Iz-bjegli su bilo kakvo propitivanje, moralnu ili krivičnu odgo-vornost, pa ih je danas komplicirano lustrirati, a ne izložiti i same lustratore osudi što su takvima omogućili da se preko noći od autoritaraca i siledžija pretvore u »europ(ej)ske demokrate«. Naj-gore u svemu tome je što Miloševićevi ljudi, sijači mržnje prema drugim narodima i političkim protivnicima, obilato koriste bolećivost novih vlasti prema njima, tako da gotovo da i nema medija u kome glavnu riječ ne vode likovi tipa Brane Crnčevića, Ratka Dmitrovića, Milorada Vučelića, Vasilija Krestića. I što osvjedočeni ratni profiteri, sada »ugledni biznismeni«, špartaju po zemlji, kao »burevjesnici« novog preporoda i, kako kažu, industrijalizacije Srbije i Crne Gore. Šeću se od televizije do televizije, dijele političke i moralne lekcije, nitko ih ništa ne propituje, pa nije iznenađenje što se posljednjih dana u Beogradu, neometano, čak medijski popularizirano, mobilizira ista ona ideološka, politička desničarska matrica koja bi da pravi »svoj 9. ožujak« ili da reprizira »5. listopad« za obaranje »marionetske dosmanlijske vlasti«.

DRUGI svoj stav, prilično neuvjerljivo, brane tvrdnjom da se tako osjetljive stvari ne mogu i ne smiju prelamati preko koljena, jer bi to ličilo na revanšizam i revolucionarnu osvetu. Po njima, za lustraciju nikad nije kasno, a što je do sada nije bilo rezultat je navale »važnijih prioriteta«.

TREĆI, najglasniji, nastoje uzburkati i uplašiti javnost tako što će lustraciju prikazati kao inkvizitorsku misiju, podsjetiti na

staljinističke čistke, Goli otok, upozoriti da Vlada priprema neku svoju »noć dugih noževa« kako bi se »legalistički«, dakle, zakonski, oslobodio svih protivnika i potencijalnih konkurenata. Sve to dokazuju režimskim parlamentarnim (pravnim) nasiljem (otimačinom tuđih zastupničkih mandata), Batićevom i Đinđićevom hajkom (zahtjevima za općom lustracijom sudaca) na pravosuđe i šurovanjem s glavnim protagonistima organiziranog kriminala u Srbiji.

Ovih dana autori lustracijske ideje (i zakona) naprosto se utrkuju tko će prije i bolje umiriti javnost, kako se ništa strašno neće desiti. Neće biti sudskih procesa, egzekucija, logora, stupova srama, toplih zečeva, otpuštanja s posla i tome slično. Uostalom, kažu oni, većina onih na koje bi se zakon odnosio ili su već otišli (smijenjeni ili dobrovoljno demisionirali) ili su već u godinama za umirovljenje. Tako da bi ova mjera prije trebala imati upozoravajući, moralno-odgojni nego represivni cilj.

Oni su apsolutno u pravu. U državi u kojoj vlast eskivira suočavanje s ratnozločinačkom i nacionalističkom prošlošću, opstruira suradnju sa Haaškim tribunalom, rizikujući nove sankcije, pa čak i propitivanje kolektivne krivnje za protekle ratove, u kojoj najistaknutiji državni repre-zenti ponovno hodaju poznatim Miloševićevim populističko-na-cionalističko-ekspanzionističkim stazama, obećana lustracija više liči na blagi ukor kažiprstom. Skeptici čak kažu da je donošenje zakona o lustraciji samo puko odrađivanje domaćeg zadatka, pa je lustracija, iliti čišćenje od grijehova, u srbijanskoj intepretaciji prije – njihov oproštaj. g

Hrvatska i Slovenija ne uspijevaju riješiti ni jedan međusobni problem

Ljudi, dokle?!

Piše: Goran Rotim,
novinar HRT-a

*Što god
političari, svejed-
no »crveni ili
plavi« jedne ili
druge strane,
dogovore – sve
ubrzo padne u
vodu. Ni ovdje ni
ondje u domeni
politike nema
snage ni volje da
se otvorena
pitanja riješe.*

Granulo je prvo proljetno sunce. Napokon! Već razmišljam o tome kako što bolje iskoristiti skoro ljeto. Prisjećam se prošloga. Na pameti mi je prvo – Piranski zaljev... Prošloga ljeta pošteno sam zaradio svoj novinarski kruh tražeći »kvake« i razloge zbog kojih se događala tzv. piranska kriza. Jedne od tih večeri, nakon obavljena posla za Dnevnik i naširokog objašnjavanja tko je u pravu – slovenski ribari (ili ribokradice) ili hrvatski policajci, - pozvao sam brata na mobitel. Bio je u barci, upravo se s kumom iz Izole vraćao iz ribolova s dvadesetak kilograma friško ulovljene skuše. E, divno. A u čijem ste ih moru ulovili, bečari jedni?! To nisu bili sigurni, ni brat ni kum. Samo mi je još nedostajalo da u sutrašnjem Dnevniku izvještavam o eventualnom krivolovu rođenoga brata!? No, što je tu je. Ljeto je bilo vruće, slovenska predizborna kampanja u punom jeku, slovenski šef diplomacije *Dmitrij Rupel* ljetovao je u obližnjem Piranu. Vjerojatno je i osobno svakoga jutro na piranskoj »peškariji« (ribljaj tržnici) objavljivao umornim ribarima-sunardnjacima da su i netom ulovljene škarpine, orade i brancini ne samo slovenske nacionalnosti, već i kako vjerojatno od »stoljeća sedmog« žive upravo i jedino na slovenskom tlu. To jest, u slovenskom moru. Usred suše, obostrano je napadala kiša teških riječi. S hrvatskoga juga počelo se čak po novinama tražiti da Zagreb izvoli poslati »Petra Krešimira IV.« (jedinu razarač naše mornarice) na pomorsku granicu sa Slovenijom, pa »nek' se onda misle« i sl. Petar Krešimir je, srećom, imao pametnija posla. Diplomati i stručnjaci iz Ljubljane i Zagreba družili su se u Mokri-cama (dvorac pokraj Zagreba, ali na slovenskoj strani granice), ri-bari iz Umaga malo su prosvjedovali. Na kraju, cijela je stvar lijepo utihnula. Sama od sebe.

Slovenija se ipak ne da istjerati iz hrvatskoga medijskog prostora... Saborski zastupnik

Tonči Tadić osvojio je laskavu titulu »najuspješnijeg zastupnika«. Ti-tulu su mu dodijelili – novinari koji prate rad Sabora, pa je time titula više nego vrijedna. Ocijenjeno je kako se od svih upravo on, jedan od trojice zastupnika HSP-a, najbolje priprema za svaku sjednicu, kako za govornicom najuvjerljivije argumentira tvrdnje i sl. Pozivan je u gledane televizijske talk-showove. Protekloga tjedna – skandal! Čak se Vlada očitovala o njemu. Točnije o njegovoj nervoznoj primjedbi na račun potpredsjednika Vlade Gorana Granića – da »ima sreće što nije ratno vrijeme, jer da jest – zna se kako

izirala još 1998. godine. Još od tada dalekovodi nisu u funkciji... A u, friško ratificirani, sporazum ugrađena je i hrvatska obveza zbrinjavanja polovice nuklearnog otpada. Do sada to nije bio slučaj, već je postojala samo obveza plaćanja (a ne i zbrinjavanja) polovice radioaktivnog otpada. I to je Tonči Tadić zamjerio Goranu Graniću... Povrh sve-ga, Zagreb sa zebnjom iščekuje dolazak ljubljanske diplomatske note o ratifikaciji. Navodno, u noti će pisati kako Slovenija, glede rokova za zbrinjavanje otpada, preferira europske direktive, a ne dogovore s Hrvatskom. Drugim riječima, neka Hrvatska izvoli

Piran: jedna od točaka nesuglasja

bi završio zbog onoga što je napravio«! A što je, među ostalim, napravio? Sudjelovao u pregovorima sa Slovenijom oko Nuklearne elektrane »Krško«. Priča s nuklearnom ovih dana, možda, dobiva jedan od svojih epiloga. Po mišljenju Tončija Tadića stajalište Zagreba u ovom slučaju je izdaja nacionalnih interesa.

Slovenija je nedavno napokon ratificirala bilateralni sporazum o »Krškom«. Hrvatska je to učinila još prošloga ljeta i o tome službeno obavijestila Ljubljanu. Nije prošlo glatko, na tom pitanju se treći put cijepala hrvatska vlada i HSLS ju je tada definitivno napustio (iako se pritom i sam raspao na dvije stranke). U Ljubljani je bilo predizborno vrijeme, pa su imali »pametnija posla«. Iako je bilo dogovoreno da se ratifikacija obavi istodobno, kako ne bi bilo novih troškova. E pa nije, i troškova (novog hrvatskog gubitka) je bilo. Hrvatska ni danas još ne dobiva svoju polovicu struje iz (50% svoje) nuklearke. Jer, Slovenija ju je jednostavno nacional-

požuriti s izgradnjom trajnog skladišta otpada!?

I tako beskrajno u krug... Što god političari, svejedno »crveni ili plavi« jedne ili druge strane, dogovore – sve ubrzo padne u vodu. Ni ovdje ni ondje u domeni politike nema snage ni volje da se otvorena pitanja riješe.

Suprotan primjer pokazali su ljudi sasvim druge vrste: pravnici i pravosuđe. Zagrebački odvjetnik koji zastupa trojicu (od desetaka tisuća) štediša bivše »Ljubljanske banke« dobio je presudu Vrhovnog suda RH u korist svojih klijenata. Prema presudi, dug »Ljubljanske banke« štedišama može se namiriti ovrhom (prisilnom prodajom) nekretnina u Hrvatskoj u vlasništvu »Ljubljanske banke«. Sličan spor, u ime 150 štediša, vodi jedan drugi odvjetnik pred tršćanskim sudom protiv poslovnice »Ljubljanske banke« u Trstu. Pravosuđe politici pokazuje poznatu stvar - da se zakon mora poštovati. ■

Branko Ištvančić, redatelj filmskih dokumentaraca

Moja svjedočanstva o »običnom«

Intervju vodila: Tatjana Ljubić

*R*ođen 1967. godine na jednom salašu u Tavankutu, Branko Ištvančić se od malih nogu zanimao za stvaranje filma. Nakon prvog pogleda kroz objektiv počeo je svijet gledati okom kamere te je kao životni poziv odlučio uzeti redateljsku palicu u ruke. Godine 1991. upisao je Akademiju dramskih umjetnosti u Zagrebu, studij režije. Prvi kratki dokumentarni film snimio je s 13 godina nakon čega njegovu filmografiju ispunjava čak 46 projekata, među kojima se nalaze nacionalno te međunarodno nagrađivani dokumentarni filmovi. Iako veliki gradovi i užurbana sredina svojom dinamikom često povuku čovjeka u svoj vrtlog, ovom mladom hrvatskom redatelju ravnica i salaš ostali su brazda u srcu, a ikavica pjesma u govoru.

► Kako je film ušao u Vaš život?

Moj se čitav život sastoji od bavljenja filmom, koliko god to pretenciozno zvučalo. Djetinjstvo sam proveo na pravom bunjevačkom salašu u Tavankutu i to mi je najdivnije doba života. Mi, koji se bavimo filmom volimo reći kako, na neki način, kao umjetnici otkrivamo svijet, pa je tako moje prvo otkriće svijeta bilo na salašu - to je bilo moje djetinjstvo, koje još pamtim i o kojem bih jednog dana volio napraviti film. Drugo otkriće svijeta za mene je bilo kad sam prvi put pogledao kroz filmsku kameru. To se dogodilo u petom razredu osnovne škole u Tavankutu kad je moj prvi nastavnik filma Zoltán Siflis iz Subotice došao predavati i voditi kino sekciju u školi. S njim sam se jako zbližio i prvi put pogledao kroz njegovu osammilimetarsku kameru. Teško je to opisati. Kad sam prvi put pogledao kroz taj okvir i počeo promatrati svijet u kojem se nalazim na drugačiji način, osjetio sam jako veliku želju baviti se tim poslom. Tek sam poslije otkrivao što to znači, što je to film,

koji me nikada nije odbijao, nego naprotiv još više privlačio. Sa Siflisom sam puno radio i on me je, u stvari, najviše naučio. Svoj prvi dugometražni igrani film njemu ću posvetiti.

► Kako je bilo odrastati u Tavankutu?

U Tavankutu sam proživio svoje »boemske« dane. Bila je grupica nas: Tomislav Žigmanov, Pere Žigmanov, Bojan Todosijević, Nikola Bačić, Marko Vidaković, Zdravko Prčić, Zlata Dulić i drugi, zvali smo se četiri točkice Lucija (...Lucija), točkice su predstavljale revo - lucija, pa smo bili tada sumnjivi, pozivani na informativne razgovore, a bavili smo se filmom, kazalištem i fotografijom! Držali smo kino, radili kazališne predstave na ikavici... Bili smo pod okriljem današnjeg HKPD-a »Matija Gubec«. Mislim da smo značajno utjecali na formiranje publike i javnog mnijenja u kulturnom smislu u Tavankutu, pa i šire, a da toga tada nismo bili tako svjesni kao danas. Nakon toga krenuli smo svako svojim putem, Vojska, pa fakultet...

► Koji je Vaš prvi filmski projekt?

Prvi film koji stavljam na početno mjesto u filmografiji je »Pokretne slike mog dide«. To je film o mom didi, kojeg sam jako volio i o čijem životu bih također volio napraviti jedan igrani film. To je bio jedan crno-bijeli dokumentarac od deset minuta o tome kako on plete košare od pruća. Tada sam bio u osmom razredu. Nakon toga napravio sam i drugi film, »Berber na biciklu«. To je priča o poznatom brici - berberu bać Đeni u Tavankutu koji nije imao svoju brijačnicu pa je išao od salaša do salaša »biciglom«. Taj lik se danas nalazi u scenariju za jedan igrani film kojeg pripremam, a svidio se mnogim mojim profesorima za vrijeme studija i kolegama redateljima.

ma, kao na primjer Vinku Brešanu.

► **Koje su teme Vaših dokumentarnih filmova?**

Kroz sve moje dokumentarne filmove provlači se tragikomično. To mi se sviđa, ta nekakva »aristotelovska« zlatna sredina - niti je komično niti je tragično, nego je sve pomalo, a takav je u stvari život. Dokumentarci trebaju svjedočiti o životu. »Filmaši« kažu da je dobar dokumentarac i film općenito onaj koji je uhvatio život. Dokumentarac je veliki izazov za redatelja i čak ga je nekad i teže raditi nego igrani film, jer se upravo na njemu vidi tko je kakav redatelj i autor. Mora se ispričati puno toga, a ispred redatelja nalaze se mnoge nepredvidive stvari, nepredvidiva priča, nepredvidive situacije. Najviše me zanimaju autentične priče o običnom čovjeku i njegovom životu. Volim reći da me privlači obično u neobičnom i neobično u običnom. Želim dotaknuti nešto što je univerzalno. Recimo, u dokumentarcu »Plašitelj kormorana« priča se o ljudima kojima je posao »sizifovski«: plašiti ptice kormorane na jednom jezeru u Donjem Miholjcu. Oni po cijele dane sjede u čamcima i voze se jezerom gdje se uzgaja riba, a kormorani su napast za ribe, njima se hrane, a ne smiju se ubijati jer su zaštićena vrsta. To je istodobno i smiješno i ozbiljno, jer se i jedni i drugi bore za svoj opstanak. U toj priči mi se smijemo, ali u stvari prepoznajemo sebe jer je to jedna metafora o apsurdnosti života u Hrvatskoj. Borimo se protiv jedne zaštićene vrste, kojoj je dobro i protiv kojih ne možemo ništa, a da bismo preživjeli moramo ih stalno »plašiti«. Filmskim iskustvom u Hrvatskoj shvatio sam da sam postao pomalo i sam »plašitelj«... Planiram raditi i nastavke ovog filma - »Plašitelji divljih svinja« i »Plašitelji vrabaca«, pa to sve spojiti u »Trilogiju o plašiteljima« kao cjelovečernji dokumentarni film. Volio bih to plasirati u kino, jer se pokazalo da je prvi film osvojio publiku i kritiku.

► **Kako nalazite teme?**

Ne znam. Tu nema pravila. To je kao kad naučite hodati. Lutam, pa na što nađem. Slučajno se dogodi, nešto zanimljivo čujem, pročitam, vidim, kako do mene dopiru informacije, tako ih i ja selektiram...

► **Kojim projektima se sada bavite?**

Trenutno radim na projektu s uglednom producenčkom kućom »Factum«, koja radi jako dobre dokumentarce u Hrvatskoj.

Sa svojim prvim učiteljem Zoltánom Siflisem

Pripremam autorski dokumentarac koji je nastao po knjizi »Album« Miroslava Kirina, a priča je o obiteljskim fotografijama kojih više nema. To je obitelj prognanika iz Petrinje koji su se vratili u svoju kuću nakon »Oluje« 1995. i našli samo jedan nerazvijen negativ filma iz foto aparata izbjeglica Srba, koji su živjeli u njihovoj kući, pa su, na potresan način, slike te obitelji zamijenile obiteljski album Hrvata - to je priča mog filma. Također se ta priča povezuje s jednom sličnom pričom muslimanskih prognanika iz Sarajeva, kojima su

»Vraćanje filma« - Tavankutska crnica i pisak

u svojoj kući našli izgrebana lica na obiteljskoj fotografiji. To premještanje i miješanje tuđih prošlosti s drugima i obrnuto kao posljedica nedavnog rata i raspada bivše Jugoslavije, uništavanje obiteljskih uspomena koje su čuvale fotografije, a koje svakome nešto znače, jer svjedoče o jednom životu, kroz običnu ljudsku priču, bez ratnih prizora kojih smo se nagledali, tema je moga filma.

Posljednji projekt koji sam snimio za HRT je priča o jednom lokalnom orkestru u Podravini koji ide po kućama i obavlja kolinje te na kraju i svira. Dokumentarac će se zvati »Koljemo i sviramo«. Ima prigovora na taj naslov, ali to je moj autorski izbor na osnovu autentičnog događaja. Ja kroz grotesknu priču želim asociirati na neke konotacije iz društvenog života, ali svatko će ga moći interpretirati na svoj način. Bitno je za pravi dokumentarac da ima autorski stav i redateljsku koncepciju. Za »Dane hrvatskog filma« (festival i natjecanje filmova) ove godine imam prijavljena tri dokumentarna filma - »Teta Liza«, koja je popularna međimurska pjevačica, »Lovac na puhove« i najnoviji »Bunarman«, o čovjeku koji kopa bunar, a za koji mislim da je najbolje uspio od ta tri. Osim ovoga, »Teta Liza« je prijavljena na festival Mediawave u Győru u Mađarskoj i na jedan festival u Londonu, a prošle godine je film prikazan u službenoj selekciji Međunarodnog festivala etnografskog filma u Beogradu. »Bunarman« je prijavljen kao jedini kandidat HRT-a na CIRCOM-u, festivalu regionalnih televizija Europe, gdje svake godine svaka televizija prijavljuje po jedan film za natjecanje. Zajedno s dokumentarnim filmom »Lovac na puhove« HRT planira ta dva filma ponuditi na prodajnom festivalu dokumentarnih filmova u Cannesu.

► **Koji je sljedeći korak koji želite napraviti u svojoj karijeri?**

Meni je sada, zbog nekakvog nepisanog redoslijeda i pravila, važno i potrebno napraviti prvi cjelovečernji igrani film, koji se smatra pravim debitantskim ostvarenjem u većoj redateljskoj karijeri. Ja sam za to spreman, ali nije spremno Ministarstvo kulture, a oni su ti koji bi trebali omogućiti sredstva za realizaciju. Imam već dva scenarija za igrane filmove, ali čeka se novac... Jer, objavljeno je da dvije godine neće biti natječaja za igrani film što dovodi u težak položaj čitavu jednu generaciju mladih redatelja u Hrvatskoj kojima je dodjeljivanje sredstava Ministarstva kulture jedina šansa za prvi cjelovečernji igrani film.

► **Kakvu perspektivu imaju mladi redatelji u Hrvatskoj?**

Težak je život redatelja u Hrvatskoj, jer se nakon završenog studija na Akademiji dramskih umjetnosti ne mogu zaposliti. Meni je trebalo deset godina da dobijem

stalni posao na HRT-u, do sada sam radio kao vanjski suradnik, premda sam u međuvremenu imao mnoge nagradene filmove. Radio sam puno za obrazovni program HRT-a, npr. seriju o franjevcima, o benediktincima, za redakciju narodne glazbe i običaja niz filmova i za dramski te dokumentarni program. Ovdje još vladaju iskrivljeni principi i kriteriji, sve se odvija na osnovu nekakvih čudnih interesnih sistema, ima nepotizma i protekcije. Slabo funkcionira sistem stimuliranja na osnovu stručne kvalifikacije i afirmacije, an-gažman na osnovu dokazanog kvali-tetnog rada i nagrada kao nekih referenci. Ja sam to iskusio na svojoj koži. Kao vanjski suradnik, na HRT-u nisam doživio da se od mene traži diploma redatelja...

Na HRT-u se novi zakon i sve ostalo previše usmjerava na Informativni program, oko novinara i dnevnika, zapostavlja se struka kojoj i ja pripadam i od koje televizijski medij počinje i završava. Svaka televizijska kuća sa svjetskim standardima, riječi koje često volimo upotrebljavati prilikom naše tendencije u smislu integriranja u razvijeniji sustav, razmišlja o tome što će prodati, a neće prodavati vijesti, nego dokumentarne filmove. Tako bi se omogućilo i to da se novci poreznih obveznika ne moraju samo trošiti... U Hrvatskoj je problem što svi misle da mogu sve, često su ljudi tašti na primjedbe i prave se loši filmovi. Ali to je, prije svega, zbog loših scenarija. Meni je trebalo dugo godina dok nisam našao pravog scenaristu. U Hrvatskoj je problem što dokumentarci nisu dovoljno popularni, iako su bolji od igranih filmova. Ljudi ih vole gledati, ali nisu na razini igranog filma.

► Mnogi Vaši dokumentarni filmovi su nagrađivani. Što to za Vas znači?

Nagrade mi, naravno, nešto znače, jer se na osnovu njih afirmiram u struci, postajem netko i nešto ovdje, vidim da sam nešto napravio, jer nije jednostavno i lako ovdje napraviti film. Ali, na žalost, niti jedna nagrada nije učinila ništa za poboljšanje mog položaja kao redatelja, a za posao na Televiziji sam se morao sam i uvijek iznova boriti. Naime, čovjek bi očekivao, nakon tolikog nagrađivanja, da će mu se, što se kaže »sva vrata otvoriti«, ali u mom se slučaju to nije dogodilo. Mogao bih reći da mi je ponekad bilo još gore. Primijetio sam da je to čest primjer i s drugim slučajevima u Hrvatskoj. Što ste bolji, to doživljavate veću ignoranciju...

Ispred rodnog tornja

Obično o neobičnom

Kroz sve moje dokumentarne filmove provlači se tragikomično. To mi se sviđa, ta nekakva »aristotelovska« zlatna sredina - niti je komično niti je tra-gično, nego je sve pomalo, a takav je u stvari život. Dokumentarci trebaju svjedočiti o životu. »Filmaši« kažu da je dobar dokumentarac i film općenito onaj koji je uhvatio život. Dokumentarac je veliki izazov za redatelja i čak ga je nekad i teže raditi nego igrani film, jer se upravo na njemu vidi tko je kakav redatelj i autor. Mora se ispričati puno toga, a ispred redatelja nalaze se mnoge nepredvidive stvari, nepredvidiva priča, nepredvidive situacije. Najviše me zanimaju autentične priče o običnom čovjeku i njego-vom životu. Volim reći da me privlači obično u neobičnom i neobično u običnom. Recimo, u dokumentarcu »Plasitelj kormorana« priča se o ljudima kojima je posao »sizi-fovski«: plašiti ptice kormorane na jednom jezeru u Donjem Miholjcu. U toj priči mi se smijemo, ali u stvari prepoznajemo sebe jer je to jedna metafora o apsurdnosti života u Hrvatskoj.

► Kakva je suradnja s ekipom na snimanju?

Često imam dobru suradnju i dobro je kad se poklope suradnici koji dobro znaju posao i uz to još dobro komuniciraju. Za film je važno da se ekipa na snimanju osjeća kao obitelj, pa kažemo da između mene i snimatelja, montažera, glumca moraju vladati »familijarni« odnosi kao preduvjet za dobar rezultat filma. Za svakog člana ekipe, pa tako i za redatelja, važno je da je dobar »zanatlija«. Umjetnost će se »dogoditi« tek ako sve štima; moraju se poklopiti znanje, umijeće i štošta kako bi sve štimalo. Mi, često, nemamo dovoljno dobre uvjete za realizaciju filma, pa nam sretne okolnosti dobro dođu...

► Veza s kućom?

Svake godine, kad god mogu, dođem u Suboticu, odnosno u Tavankut. Volio bih tamo i snimati filmove. Mislim da bi to i ljudima ovdje bilo zanimljivo, ali kroz perspektivu jedne pronađene ljudske priče i života običnog čovjeka. Već godinama najavljujem kako bih volio napraviti jedan igrani film po bunjevačkoj pripovijetki Balinta Vujkova »Privarita smrt«. Ali to sve još stoji, jer treba dovršiti prvo dobar scenarij, a onda je pitanje kako formirati produkciju za to. Prošle godine sam najavio snimanje dokumentarnog filma o slikaru Stipanu Šabiću pod radnim naslovom »Prahom stvoren život«. Mislio sam da će Grad Zagreb financijski pomoći film, jer je uspostavljena kulturna suradnja s gradom Subotica. Oni su to u početku potvrdili da bi kasnije odbili, pa mi se čini da je i ta kulturna suradnja samo jedno »mrtvo slovo na papiru«. Ono što mi se čini važnim u našem zavičaju je to što ne mora biti sve predstavljeno samo kroz bunjevačko i kroz folklor, jer Subotica je jedna velika sredina. Tako bih jako volio jednog dana napraviti ekranizaciju knjige Danila Kiša »Bašta, pepeo«, gdje je on opisao svoje djetinjstvo i život u Subotici početkom dvadesetog stoljeća.

► Vratili biste se kući?

Ne znam hoću li se jednom vratiti živjeti u Suboticu. Mama mi je jednom prilikom rekla da se nikad neću vratiti, a ja sam joj odgovorio: »Da, neću se vratiti, ali ću se stalno vraćati!«

Nakon izvještavanja o progonu Hrvata

Nema iskrenog sučeljavanja

*Prisjećanja ministra pravde * Kako su prošli Mađari * Žal za doktorom * Oprost kao odgovor*

Piše: Nikola Perušić

Nekadašnji savezni ministar pravosuđa u vladi *Milana Panića*, dr. *Tibor Várady*, govoreći o tragičnim događajima koji su doveli do progona hrvatskog puka iz Srijema, izjavio je prije nekoliko dana za »Magyar Szó« kako je 10. kolovoza 1992. primio nekoliko Hrtkovčana, među kojima su bili Srbi i Hrvati, i jedan Mađar. Bilo je to, kaže, suočavanje s dramom o kojoj je već znao iz medija, o ponašanju dvojice izbjeglica iz Hrvatske (*Várady* po sjećanju navodi *Ostoju Sibinčića* i *Radeta Čakmaka*).

»Naša vlada nije imala pravu vlast, to dokazuje i primjer kada su pripadnici MUP-a Srbije jednostavno zauzeli zgradu Saveznog MUP-a i odatle izbacili savezne dužnosnike, uključujući i ministra. Protiv toga nismo uspjeli učiniti ništa«, prisjeća se dr. *Várady*.

VLADA BEZ OVLASTI: Bivši savezni ministar kaže kako je davao izjave i osudio događaje koji su se desili u Hrtkovcima, da je o tome informirao i premijera *Panića*, koji ih je također osudio, ali je jedina osoba iz vlade koja je imala stvarnu vlast bio načelnik Glavnog stožera *Života Panić*.

»Tražio sam od premijera da se sretne s njime, a *Života Panić* je rekao da o tome ništa ne zna, ili se samo pravio, a dao je neka obećanja, i kasnije je ipak uči-njeno nešto u prikupljanju podataka i sprječavanju daljih atrociteta. To je bilo prvi put, kako mi se čini, da je za dešavanja u Srbiji neki savezni organ naveo da se radi o etničkom čišćenju, da je to shvaćeno kao problem, te da je nešto (mada ne i dovoljno) i učinjeno. U to vrijeme su me dosta napadali, poglavito režimski mediji. *Sibinčić* je u meni vidio najvećeg neprijatelja, to znam otuda što sam vidio fotografiju njegovog ureda u kojem je bila okačena moja slika s docrtanom omčom i vješalima. U biti, ono što sam uspio učiniti je da sam skrenuo pozornost na ugrožavanje ljudskih prava. Bilo je različitih odjeka. Vlasti su poduzele korake, a vinovnici su valjda uvidjeli da ipak postoje neke granice. I

ovo je bilo nešto, ali manje nego što je bilo potrebno. *Panićeva* vlada nije imala vlasti kojima bi promijenila dešavanja«, dodao je dr. *Tibor Várady*.

PRIJETILI I MAĐARIMA: Novinarica »Magyar Szó« *Zsaklin Zsoldos* i sama je otišla u Hrtkovce i napravila reportažu o ovom selu koje je postalo sinonim etničkog protjerivanja u Vojvodini. Stanovnik sela *Tibor Magócs* je u izjavi za »Magyar Szó« ustvrdio kako su i njemu prijetili nožem, te da se ne sjeća točnih događaja od 6. svibnja 1992. jer su se bojali izlaziti među dvije do tri tisuće izbjeglica.

»Vjesnik« je objavio i svjedočenje župnika Nikole Kraljevića koji je 20 godina službovao u Hrtkovcima. Odatle je nedavno otišao polomljenih zuba, s dva rebra manje, problemima s rukom i koljenom, dva uboda nožem ispod lopatice - uspomenu na izživljavanja koja je preživio.

»Šešelj je bio jednom, kada je zakuhao dešavanja rekavši da se Hrvati moraju iseliti, a *Ostoja Sibinčić* je bio zadužen da radi na iseljavanju, ali je i on bio samo kotačić tog mehanizma«, prisjeća se *Magócs* i dodaje kako su oni sve vrednije stvari odnijeli kod rođaka u Irig, te da su se smjenjivali u nenaoružanoj straži, jer su i njemu razbijali prozore i oštetili kuću. »Bilo je onih koji su za 20 DM vodili izbjeglice i pokazivali kuće. Gledali su veličinu kuće, a naša je bila sreća što nam je kuća bila neugledna. Uznemiravali su nas i telefonom, ali je *Marika-neni* rekla da mi možemo mijenjati kuću jedino za Mađarsku«, objavljeno je u navedenom članku. No, proteklog mjeseca su reportaže pravili i drugi mediji.

ŽRTVE PROFITIRALE ?! U domaćem dnevnom listu »Nacional« *Nevenka Stojčević* objavila je članak pod naslovom

»Hrvati su odlazili zbog velikih srpskih kuća i domobranstva« u kojem prenosi tragična svjedočenja Hrvata o paljevinama i valjevskim četnicima, ali i izjave Srba koji kažu da su se Hrvati selili iz interesa i zato jer su se prepali jednog Šešeljevog govora. Predsjednik MZ *Dmitar Janus* uz to tvrdi »budite sigurni da su svi Hrvati koji su otišli na dobitku«. Starosjedilac *Vladimir Rajaković* je za »Nacional« izjavio kako je njemu *Ostoja Sibinčić* gori od svakog Hrvata, jer ne može prežaliti što je otjeran doktor *Branko Vuksanić* koji je bio čestit čovjek koji je liječio i Srbe i Hrvate. *Rajaković* optužuje svoje nekadašnje susjede što su navodno formirali HDZ 1990. godine, a da je ubijeni *Milan Piršić* nosio selom šahovnicu.

OPROST JE ODGOVOR: Reporter zagrebačkog »Vjesnika« *Željko Garmaz* objavio je razgovor s autorom knjige »Kako je umirao moj narod«, župnikom *Markom Kljajićem*, koji je i sam bio napadnut u pol bijela dana 6. siječnja 1993. godine, kada su njegovu majku dvojica napadača pretukli željeznim šipkama, a koju su nastavili tući i naočigled ljudi na autobuskom stajalištu, do koje je puzala 30 metara. »Vjesnik« je objavio i svjedočenje župnika *Nikole Kraljevića* koji je 20 godina službovao u Hrtkovcima. Odatle je nedavno otišao polomljenih zuba, s dva rebra manje, problemima s rukom i koljenom, dva uboda nožem ispod lopatice - uspomenu na izživljavanja koja je preživio. »Kada su pronašli tog mladića koji je obio moj župni dvor, rekao sam mu da mu opraštam i da ga ne želim teretiti kao ni one koji su ranije provaljivali i odnosili sve što sam imao. Svi su bili u nevjerici, a sudac me je upitao: 'Gospodine Kraljeviću, jeste li svjesni što opraštate i što zaboravljate?'. Ja sam mu na to bio odgovorio: 'Dragi gospodine, tako me učilo obiteljsko ognjište, moja teologija, a napose ljubav prema Isusu i svim ljudima', rekao je *Kraljević*.

Slankamen, na tromedi Banata, Srijema i Bačke

Slano more, panonsko

U jednoj svojoj pjesmi panonski mornar Đorđe Balašević ovako pjeva: »Gledam Banat, Srem i Bačku s Fruške gore, gledam tako, a u duši lom, tu je nekad, kažu knjige, bilo more, čekalo me, pa presušilo.«

Jedino mjesto s koga se upravo to može vidjeti je - Slankamen. Tu je ušće Tise u Dunav, dakle središte (netko bi pjesnički rekao i »srce«) Vojvodine, i jedino mjesto s koga se mogu istodobno vidjeti i Srijem i Bačka i Banat. Prema legendi, tu je ukopan čuveni hunski vojskovođa Attila »Bič Božji«. Iz bogate povijesti ovog mjesta izdvajamo i podatak koji se nalazi u svim svjetskim enciklopedijama, da se je

dobio ime. Blagodati te slane vode okusili su još stari Rimljani, koji su dolazili u drevni Acumincum radi okrepe i liječenja. S korištenjem slane kupke nastavili su i Turci u vrijeme vlasti nad Srijemom. I tako, sve do dana današnjega, slankamenska slana voda liječi i krijepi generacije mnogih naroda. Do iza Drugog svjetskog rata, pokraj Dunava je bio hotel u koji je navraćala probrana klijentela, a također i sve turističke grupe iz Austrije, Njemačke i Mađarske. Biješe lađe su se redovito zaustavljale kod Slankamena, među ostalim i zbog slane ljekovite vode. Polovicom prošloga stoljeća hotel je »prerastao« u liječilište; zapravo danas je to specijalna bolnica za liječenje neuroloških bolesti i rehabilitaciju »Dr.

vlč. Dinko Kalmar,
župnik.
**SLAVONSKI
SRIJEMAC**

Došao sam za župnika u Slankamen za Veliku Gospu 1999. godine,

dakle nakon NATO-bombardiranja. To mi je bio prvi susret sa Srijemom, a također i s ovom državom koja je nastala nakon raspada SFRJ. Nije mi bilo jednostavno doći iz Hrvatske, jer nisam znao što me čeka. Ipak, budući da je i ovaj kraj dio naše biskupije Đakovačko-srijemske, prihvatio sam biskupov nagovor i došao u Slankamen. Premda sam Slavonac, nakon tri i pol godine provedene u Slankamenu za sebe mogu reći da sam jednim svojim dijelom postao i Srijemac.

Kada sam došao u Slankamen, stanje nije bilo tako loše kako sam zamišljao, jer sam ipak zatekao zajednicu s dobro organiziranim krugom župnih suradnika i puno dobre volje, unatoč znatno smanjenom broju. Slankamenačka župa je vrlo stara, s bogatom tradicijom još od antičkih vremena. Kroz duga stoljeća proživljavala je mnoga iskušenja i uvijek iznova ustajala za novi procvat. Vjerujem da ni protekli teški dani nisu na propast nego na pročišćenje i novi procvat ove župe i župljana.

je cijena koja se plaća izobilju.

Turistički potencijal Slankamena je ogroman, ali i potpuno neiskorišten. Općina Indija već desetljećima nema programe turističkog razvoja, a svi su uvjeti ispunjeni: od prirodnih ljepota, preko prometnih prednosti, pa sve do povijesnih dragulja. Slankamenci se nadaju da će se jednoga dana pojaviti netko tko bi mogao sve pobrojane uvjete iskoristiti na dobrobit cjelokupne zajednice. I danas u Starom Slankamenu postoji ribarsko naselje Zagrad, u kojemu žive nadaleko čuveni dunavski alasi. Nekoliko desetaka tisuća vikendaša iz Beograda i Novog Sada, čije su vikendice na obroncima Fruške gore, redovito se u Zagradu opskrbljuju svježom ribom.

»MALA KALIFORNIJA«: Slankamen je, dakako, najpoznatiji po svojim voćnjacima i vinogradima. Budući da je naslonjen i na Dunav i na Frušku goru, klimatski, zemljišni i svi drugi uvjeti za us-

Zagrad, ribarsko naselje uz Dunav

ovdje odigrala čuvena bitka kod Slankamena 1692. godine, u kojoj je austrougarska vojska porazila tursku i nakon koje je sklopljen Karlovački mir. U toj bici poginuo je i posljednji iz muške loze Zrinjskih, Adam.

A i o Panonskome moru može se govoriti.

JOŠ OD RIMLJANA I TURAKA: U Slankamenu postoji izvor slane vode, koji vjerojatno nema nikakve veze s morem, ali voda je ipak slana. To asocira na more, ne? Po njoj je Slankamen najvjerojatnije i

Borivoje Gnjatić«.

Poznata je podjela Srijema na »vinski« i »svinjski«. Ne postoji točno povučena granica između ta dva dijela Srijema, ali se može naslutiti. »Vinski« Srijem je onaj podunavski i fruškogorski, a »svinjski« (ili donji) Srijem je savski. Naj-reprezentativniji zastupnik vinskog Srijema je Slankamen. Tu su poznati ljubitelji dobre čašice, pa kad se na to doda ukusna i obilna hrana, onda su i bolesti neminovne. Nažalost, sve je više oboljelih od posljedica takovog načina života, ali – to

Vladimir Bošnjak,
član Hrvatskog na-
cionalnog vijeća
**SADA JE NA
NAMA RED**

Nakon što smo se koliko-toliko oporavili od ratnih stradanja, mislim da je došlo vrijeme kada ćemo se afirmirati u punom značenju te riječi. Kao pojedinci, ali i kao narod. Sada nam je najvažnija zadaća da konsolidiramo rad naših kulturnih udruga, te da pristupimo reaktiviranju starih i osnivanju novih udruga, jer nam je to temeljni uvjet opstojnosti. Vjerujem da će tome veliki doprinos dati i HNV, nakon poteškoća koje su se pojavile kod njegovog konstituiranja. Posla ima mnogo, a bit će ga još više, pa ćemo se svi morati maksimalno angažirati kako bi nam iz dana u dan bivalo sve bolje. Prije nekoliko dana bio sam u Golubincima na »Maškarama« i uvjerio se da imamo temelj na kome ćemo sagraditi neboder u kome će svaki član naše zajednice imati dovoljno prostora. Osobito je važno poduprijeti Srijem, jer je on i najviše propatio u zadnjih deset godina. Osim kulturnih, prioritet će imati i gospodarske aktivnosti, jer se o kulturi ne može niti misliti praznoga trbuha, kao i što bolja povezanost s matičnom državom, Republikom Hrvatskom.

pješno bavljenje voćarstvom su ispunjeni. Tradicija uzgoja breskve i jabuke na ovom je području veoma duga, a vinovu lozu uzgajali su još Rimljani. Danas je, na žalost, vinograda vrlo malo, iz čisto ekonomskih razloga. No, i pored takvih prirodnih uvjeta i intenzivne voćarske proizvodnje, u Slankamenu nema niti jednog poduzeća za preradu, ili barem otkup i daljnju distribuciju voća, te su Slankamenci prisiljeni robu prodavati

Stjepan Tomić, voćar
NEOSIGURAN
PLASMAN VOĆA

Naša se obitelj desetljećima bavi voćarstvom. Bilo je svakakvih godina, dobrih i loših, ali sad nam je najvažnije da bude mir i da se ne ponove kasni proljetni mrazevi koji bi nam smanjili urod u našim voćnjacima. Ovih dana privodimo kraju obrezivanje jabučnjaka, a s breskvama ćemo malo pričekati. Voljeli bismo da možemo imati sigurniji plasman naših proizvoda, jer bismo onda sigurno povećali proizvodnju, što povećanjem površina pod voćem, što primjenom suvremene

kako znaju i umiju. Zapravo je svaka obitelj koja se bavi voćarstvom (a takvih je mnogo) jedno veliko poduzeće koje se bavi svim poslovima, od nabavke sadnog materijala, proizvodnje voća, skladištenja i prodaje. Pravo je čudo da se nijedna tvrtka koja se bavi proizvodnjom voćnih preradevina do danas nije zapitala zašto

Pavle Špancir, zemljoradnik.
VELIKA I SKLADNA OBITELJ

Moja obitelj ima devet članova. Imam petero djece i ponosan sam na njih. Natalija čita u crkvi, Dubravka pjeva u crkvenom zboru skupa sa mnom, Katarina je aktivna u dramskom, a sinovi Ilica i Stjepan u folklornom odjelu HKPD »Stjepan Radić«. Mi smo očiti dokaz da i obitelji s više djece mogu opstojati, a vjerujte da mi je puno srce kad se o blagdanima svi okupimo oko stola. Žao mi je kad vidim veliki broj naših cura i momaka koji se »boje« zasnovati obitelj, jer Bog nije stvorio čovjeka da živi sam.

Spomenik na Fuškoj Gori, obilježje Bitke kod Slankamena

Slankamen zovu »Mala Kalifornija«.

Za sve što imaju, zaslužni su, u prvom redu, ovi vrijedni ljudi. Slankamen ima kompletno riješenu infrastrukturu (ceste, dom zdravlja, poštu, školu, dvije kulturne udruge, vatrogasno i lovačko društvo, nogometni klub, telefon, plin, na desetke dućana i kafića). No, za daljnji razvitak mjesta (koje je nekoć bilo središte

općine) nisu dovoljne samo vrijedne ruke, nego i sustavna potpora domicilne

Ilica Takač, upravitelj Lovackog društva »Fazan«
GOŠTI SU UVIJEK DOBRODOŠLI

Naše lovačko društvo broji oko 150 članova, a lovište nam se prostire na površini od oko 6.000 hektara. Nema visoke divljači, ali smo zato bogati zečevima, fazanima i jarebicama. Društvo ima lijepo uređeni lovački dom u kome se lovci redovito okupljaju. Tijekom zime smo prihranjivali divljač, a uskoro ćemo sprovesti akciju prebrojavanja divljači. U planu nam je nabavka oko tisuću fazana i organiziranje lova na komercijalnoj osnovi, što podrazumijeva i dolazak stranaca. Vjerujem da će stranci, ali i svi ostali ljubitelji lova, pokazati interesiranje za naše lovište, ne samo zbog lovine, nego i zbog gostoprimstva koje smo spremni pružiti u svakom trenutku.

države.

Počeli smo ovu priču s Balaševićem, a na koncu, evo i jedne pjesme glasovitog hrvatskog pjesnika Gustava Krkleca, napisane 1944. godine. Ona odražava ozračje koje se i danas, s početka XXI. stoljeća, sasvim jasno osjeća u Slankamenu, možda jedinom mjestu u Vojvodini u kome vrbe mirišu na more.

*Sa srcem davnim, vrčem i gitarom,
noću se kradem Slankamenu Starom.*

*O prozor kucnem, sa dunavske strane,
gdje mjesečina srebrom škropi grane.*

*Kuhinja topla, drven stol i svijeća,
u čaši stružak prvog poljskog cvijeća.*

*Ognjište drevno, dragi dobri ljudi.
Evo me opet. Proljeće se budi.*

*Ko ona proljet iz ljutih vremena,
što sve nas združi tu – sred Slankamena.*

Tako je pjevao Gustav Krklec prije više od pol stoljeća. A, kao da je danas napisano. ■

Daniel Koril, potpredsjednik Skupštine općine Sombor

Odao sam počast svim žrtvama vukovarske tragedije

Afera »Koril«, o kojoj se u Somboru mjesecima govorilo i pisalo, i dalje je aktualna na stranicama tiska. Već se mjesecima prepričava događaj koji se zbio krajem prošle godine u Bizovačkim Toplicama, kraj Osijeka. Tamo je, naime, održana je Međunarodna konferencija o regionalnoj suradnji u jugoistočnoj Europi, na kojoj je sudjelovalo i izaslanstvo Sombora, koje je predvodio *Daniel Koril*, potpredsjednik SO Sombor.

»Bili smo pozvani da pokažemo što je do sada urađeno u Euro-regiji 'Dunav-Drava-Sava', kojoj je i Sombor pristupio, te da predstavimo projekt obnove i osuvremenjavanja mosta kod Bogojeva«, kaže za »Hrvatsku riječ« *Daniel Koril*. »Na početku konferencije *dr. Zoran Kovačević*, predsjednik Euro-regije 'DDS', kao jedan od organizatora skupa, pozvao je sve prisutne da minutom šutnje odaju počast žrtvama vukovarske tragedije. Smatrao sam da tu nema forsi-

ranja ni jedne od strana koje su sudjelovale u ratu, ustao sam i odao počast.«

Nakon te konferencije čelnici pojedinih političkih partija zatražili su ostavku potpredsjednika Korila, tvrdeći da je činom odavanja počasti žrtvama napravio skandal. Na sjednici općinskog parlamenta *Goran Bulajić*, vijećnik i predsjednik općinskog odbora DSS-a, rekao je da su, prema njegovim informacijama, domaćini pozvali sve prisutne da minutom šutnje odaju počast žrtvama »srpsko-četničke agresije«. On je tada obećao da će za sljedeću sjednicu SO Sombor pribaviti točan tekst poziva domaćina gostima prilikom odavanja počasti stradalima u Vukovaru.

»Kako to g. Bulajić do danas nije uradio«, dodaje Koril, »mi smo nabavili

Daniel Koril

video snimku i zapis, koji smo prosljedili svim medijima. Na video zapisu se jasno čuje kako *Zoran Kovačević*, nakon pozdravne riječi gostima, saopćava da se, kako je on rekao, 'danas navršava 11 godina od krvoprolića i pada hrvatskog grada Vukovara' i moli 'sve one koji smatraju za shodno, da se s nekoliko trenutaka šutnje podsjetimo na taj dan'.

Stvar je očito bila uperena,

ne protiv mene, kao pojedinca, nego protiv političke partije kojoj pripadam, dakle Lige socijaldemokrata Vojvodine. Radi se o želji nacionalista da izazovu sukobe u ovoj našoj multietničkoj, tolerantnoj sredini. Zahvaljujem se građanima Sombora što nisu naseli na ovu nacionalističku provokaciju DSS-a«, kaže *Daniel Koril*.

Računalo za »Naj selo«

TAVANKUT: U Tavankutu, koji je prošle godine ponio titulu »Naj selo«, a to je nagrada za kulturu koju je prije sedam godina ustanovila Hrvatska matica iseljenika za najuspješnije selo hrvatskih manjina u Europi, prošlog petka stigao je i obećani dar – računalo i komplet knjiga hrvatske književnosti. Ovaj vrijedan poklon predstavnicima HKPD-a »Matija Gubec« uručila je generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici, *dr. Jasmina Kovačević*. (na slici)

Tom prigodom predsjednik Društva *Branko Horvat* istaknuo je da je »Gubec« odigrao veliku ulogu ne samo u očuvanju sveukupne tradicije i kulture, nego i u oslobođanju žitelja Tavankuta svih političkih stega prošlog režima, što pokazuje i zadovoljavajući porast izjašnjenih Hrvata u posljednjem popisu stanovništva. »Horvat je također govorio i o problemima financijskog i infrastrukturnog karaktera, te je naglasio da svaka donacija ide u prilog boljeg i kvalitetnijeg rada, iako manifestacije koje se u Tavankutu održavaju očituju profesionalan pristup bavljenju kulturom.

»Društvo je u prethodnom desetljeću i pored kompleksne političke situacije uspjelo razvijati i unapređivati svoj rad, čemu je svakako pridonijelo i konsolidiranje hrvatskih političkih snaga u Tavankutu, a dakako i angažman Crkve«, rekao je tom prigodom *Marko Berberović*, član predsjedništva Društva.

Darovani računar pripomoći će postojećem informatičkom

odjelu ovog društva u cilju formiranja umreženog operativnog sustava uz suradnju s HIC-om (Hrvatskim informatičkim centrom). Planirano je i povezivanje s budućim Multimedijalnim centrom, koji će, uz pomoć ADF-a i SO Subotica, biti formiran u OŠ »Matija Gubec«, te zajedničkim snagama pridonositi informatičkom educiranju žitelja Tavankuta.

Uručivanje računara upriličeno je u župnom uredu u Tavankutu u nazočnosti članova Predsjedništva HKPD-a »Matija Gubec«. *Dr. Jasmina Kovačević* tom je prigodom istaknula uvjerenje da će se u sljedećem razdoblju ostvariti bolja financijska potpora od strane matične države u nastojanju da se očuvaju i pospješe kulturne tečevine vojvođanskih Hrvata.

L. Suknović

Otvorena izložba slika

»LJUBAV NA SVILI«

SOMBOR: U Galeriji Doma učenika srednjih škola u Somboru 5. ožujka je otvorena izložba slika somborske umjetnice *Cecilije Miler* pod nazivom »Ljubav na svili«. Izložbu je otvorio akademski slikar *Miloš Pejović*, a u programu je sudjelovala i muzička grupa »Izvor« iz Sombora.

Cecilija Miler članica je »Likovne grupe 76«. Ovo je njena druga samostalna izložba. Do sada je radila tehnikom ulja na platnu, a na ovoj izložbi, publika je mogla vidjeti njene slike rađene na svili. Kako je izložba otvorena uoči 8. ožujka, Međunarodnog dana žena, ona je, po riječima slikarice, »posvećena ženama«, pa su i izabrane teme koje žene vole – cvijeće, priroda... Izložba će biti otvorena do 25. ožujka, prodajnog je karaktera, a osim slika, mogu se kupiti i odjevni predmeti od svile (marame, šalovi), koje ova umjetnica izrađuje.

Silvija Vilim

ADF pružio pomoć Romima

SUBOTICA: U ulici Dinka Šimunovića 22 ovoga je tjedna otvorena subotička kancelarija Romskog centra, kao jedna od pet takvih kancelarija u Vojvodini. Potpredsjednik SO Subotica *mr. Bela Tonković* istaknuo je potrebu integracije u multikulturalnu sredinu te se zahvalio američkom donatoru ADF čija je predstavnik *Slavica Periškić* govorila o ovom jednogodišnjem

projektu. Predsjednik Saveza udruženja Roma Vojvodine *Nebojša Vladislavljević* pojasnio je ovaj projekt i najavio inicijativu za proglašavanje romskog jezika kao još jednog među službenim jezicima. Predsjednik Romskog kulturnog centra iz Subotice *Stevan Nikolić* bit će direktor lista na romskom jeziku »Them«.

N. P.

Konzulica u posjetu

BAČKI BREG: Generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici dr. Jasmina Kovačević, boravila je u ponedjeljak, 10. ožujka, u Bačkom Bregu, gdje je razgovarala s predstavnicima Kulturno-prosvjetnog društva »Silvije S. Kranjčević« i Crkve. U razgovoru je naglašena potreba daljnjeg povezivanja u oblasti kulture s matičnom zemljom.

Z. G.

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karadordev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu
e-mail: funero@funero.co.yu

Stipendije za istraživanja problematike Subotice

SUBOTICA: Potpredsjednik SO Subotica *mr. Bela Tonković* rekao je u ponedjeljak na susretu s novinarima kako Fondacija »Put ka znanju« raspolaze s 200.000 dinara, koje namjerava dodijeliti studentima i magistrantima općine Subotica natječajem koji je otvoren do 4. travnja. Da bi se natjecali za stipendije, studenti trebaju biti trajno nastanjeni u općini Subotica, državljani Republike Srbije, istaknuti studenti ili postdiplomci; da su prijavili izradu diplomskog ili magistarskog rada, a obavezno je i da svoje istraživanje vežu uz temu ili problematiku grada ili okolice. Uz to, potrebno je priložiti životopis, dokaz o postignutim rezultatima (preslika indeksa), a dodatne informacije mogu se dobiti na prvom katu Predsjedništva SO Subotica u kancelariji 112 kod Kláre Sziveri.

N. P.

»Hrvatska riječ« u Osijeku

Izaslanstvo »Hrvatske riječi« primila je 7. ožujka upraviteljica Odjela za društvene djelatnosti grada Osijeka *Jasminka Novak - Kovač*, s kojom je dogovorena prezentacija »Hrvatske riječi« u ovom gradu, te suradnja s institucijama iz Osijeka. Istodobno, tehničko uredništvo »Hrvatske riječi« bilo je u posjetu »Glasu Slavonije« radi suradnje i informiranja o organizacijsko-tehničkom ustrojstvu ove renomirane tvrtke.

N.

Sveučilišni grad

VUKOVAR: Potpisivanjem sporazuma između Ministarstva znanosti i tehnologije, osječkog Sveučilišta, Vukovarsko-srijemske županije te gradova Vukovara i Vinkovaca ova dva grada postaju sveučilišni gradovi. Sporazum predviđa ustroj stručnih dodiplomskih studija osječkog Eko-nomskog, Pravnog, Građevinskog i Elektrotehničkog fakultete te Visoke učiteljske škole, a od sveučilišnih studija, osnivaju se tri studija osječkog Pedagoškog fakulteta. Planiran je upis 310 studenata. Natječaj za upis na studij trebao bi biti u svibnju ove godine za akademsku godinu 2003/04.

»Vukovar i Vinkovci kao i županija dobivaju novu dimenziju razvoja. Konačno dobivamo mogućnost da mladi ljudi s ovoga područja ovdje i ostanu, a ne da ih odlaskom na studij u druge sredine zauvijek gubimo«, rekao je župan Vukovarsko-srijemski Nikola Šafer na konferenciji za novinare.

J. K.

Otkazni rok za prekobrojne

VUKOVAR: U vukovarskoj je Općoj bolnici 98 osoba proglašeno viškom i s 10. ožujkom 2003. sukladno Zakonu o radu počeo je teći otkazni rok, čija dužina ovisi o godinama radnog staža. Takvu odluku je donijelo Upravno vijeće vukovarske Opće bolnice. Te su osobe viškom proglašene još prošle godine, međutim, novac za otpremnine nije bio osiguran pa su one još uvijek radile na svojim radnim mjestima u bolnici.

Ravnateljica vukovarske Opće bolnice *dr. Vesna Bosanac* izjavila je nakon sastanka Upravnog vijeća bolnice da je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje osigurao oko 3,5 milijuna kuna za otpremnine višku djelatnika vukovarske Opće bolnice i za plaću onima koji imaju pravo na plaću dok im teče otkazni rok. Trenutačni dug bolnice prema dobavljačima iznosi 7,4 milijuna kuna, međutim, kada se riješi pitanje viška djelatnika, u bolničkom će proračunu ostati mjesečno više od 600.000 kuna.

J. K.

Maškare s djecom

VAJSKA: U proteklu nedjelju u Vajskoj su održane pokladne maškare s djecom, koja su se natjecala u više disciplina, a pobjednicima su podijeljene nagrade. Organizator ove manifestacije bio je HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani.

P. P.

Šokačko sijelo

ŽUPANJA: Članovi HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora gostovali su ovih dana na manifestaciji 36. Šokačkog sijela u Županji. Uz Somborce, nastupile su i članice pjevačke grupe iz Pečuha, zatim KUD iz Domaljevca (BiH) i KUD »Kristal« iz Županje. Organizator je bio KUD »Tomislav« iz Županje.

J. N.

Završen natječaj za direktora NIU
»Hrvatska riječ«

Jedinstveni kandidat Upravnog odbora
Privremeni upravni odbor NIU »Hrvatska riječ« jednoglasno je, od troje prijavljenih na natječaj, podržao kandidaturu *Zvornimira Perušića* za direktora ove Ustanove. Sjednici u subotu nazočilo je svih devet članova Upravnog odbora. Ova kandidatura upućena je Skupštini AP Vojvodine na usvajanje.

BUTIK CVIJEĆA »ANEMONA«

24224 STARI ŽEDNIK, Zmaj Jovina 12

„POLJOAPOTEKA“

vl. Kata M. Ostrogonac
dipl. ing. zaštite bilja

Telefon: 0247/787-288

»KOSMOS«

SUBOTICA

Telefon: ++381 063/8655596

- Consalting
- Porezi
- Financije
- Vođenje poslovnih knjiga

SAMI PRED SOBOM

Možda nikad u povijesti nismo bili tako izravno suočeni sami sa sobom. Prvi put na hrvatskom tlu nemamo više ni jednog stranog vojnika. Nemamo više gazde, pa ni jape. Nakon 2000. godine politička struktura u Hrvatskoj prvi je put suočena sama sa sobom i s vlastitom

odgovornošću, i nema prava tražiti opravdanja u drugima... Iznimno je važno paziti da se, makar i nehotice, generalno ne obezvredjuje sve ono što predstavlja jedan narod. Ako sve stranke i svi političari u

Hrvatskoj ne valjaju, što ćemo onda? Hoćemo li opet naći gazdu, ili japu? **Ivica Račan, hrvatski premijer, »Novi list«, 9. ožujka 2003.**

DOBRI ZA POREZ

Činjenica je da je do poraza starog režima, koji je bio veoma blizak nacionalističkim idejama, i takođe povezan s inter-etničkim sukobima na ovim prostorima, došlo delom i zaslugama pripadnika nacionalnih manjina,

makar samo njihovim glasovima. To, naravno, smeta poraženim snagama, upravo koliko i činjenica da su nacionalne manjine, zahvaljujući aktivnom učešću u rušenju Milo-

ševića, dobile i svoj deo kolača vlasti. Upravo to učestvovanje u vlasti iritira one koji su navikli da se manjine ništa ne pitaju jer je za poražene snage sasvim normalno da se manjine ništa ne pitaju: oni su prvorazredni građani samo kad je trebalo plaćati porez za ratove. Porazena ideologija, toga moramo biti svesni, ipak ima puno pristalica; nisu svi ljudi promenili pogled na svet 5. oktobra. **Dr. Tamaš Korhec, pokrajinski sekretar za nacionalne manjine, upravu i propise, »Dnevnik«, 9. ožujka 2003.**

MOĆNI JATACI

Ko je bivšem direktoru RTS-a

Dragoljubu Milanoviću pomogao da umakne od višegodišnje robije? Ministar policije gotovo sa zadovoljstvom utvrđuje da njegovi nisu krivi jer deluju kada i ako to nalože sudije; ministar pravde ponovo preti, majci, da će pod hitno da lustrira svoj atar, a čaršijska javnost razmatra lažne pasoše, moguća utočišta, jatake i prijatelje begunaca koji su ostali moćni i posle 5. oktobra. **Milica Đorđević, novinar, »Srpska reč«, 26. veljače 2003.**

NESTALI GENERAL

Što se tiče gospodina Ante Gotovine, bez obzira na to koliko tko bio nezadovoljan, pa i mi sami, dosadašnje potrage nisu urodile plodom.

Naravno da je to interesantna tema i da se koristi u kontekstu ispunjavanja obveza Hrvatske prema Haaškom

sudu. Zanimljivo je da postoje osobe koje su ga vidjele kako se kreće u diplomatskim krugovima. Gospodin Gotovina ne poštuje institucije hrvatske države i to jest problem. Priče da se hrvatskoj vladi dostavljaju informacije gdje se on nalazi su neozbiljne i u to ne bih ulazio. Mislim da je to jedan od oblika pritiska na Hrvatsku koji se koristi. **Goran Granić, potpredsjednik Vlade RH, »Vjesnik«, 5. ožujka 2003.**

NEKA ME RAZAPNU

Naprimer, zašto nismo prihvatili Plan Z 4 u Hrvatskoj? Iskreno, neka me Srbi razapnu, ali ja bih im u Hrvatskoj manje dao. Imali su najviši stepen autonomije, a to su odbacili. Sećam se razgovora sa tim Martićevim knindžama - nije nama cilj samo da zaštitimo Srbe, već da

presečemo vezu Hrvatske i Dalmacije i onemogućimo za sva vremena

stvaranje bilo kakve funkcionišuće hrvatske države. Pa da li su Hrvati baš toliko jadni i slabi da to prihvate?! Onda se završilo sa bežanijom i haosom. Slično je i sa Kosovom. **Aleksa Dilas, sociolog, povjesničar i suradnik harvardskog sveučilišta, »Slobodna Bosna«, 6. ožujka 2003.**

VELIKI DATUM

Srbija i Crna Gora prvi put će nakon 85 godina biti u međunarodnoj zajednici prepoznate po svojim državnim imenima i zato će ovaj datum biti upisan velikim

slovima u istoriji naših međusobnih odnosa. Ostale su svoje i ostaće da žive trajno i onoliko zajedno koliko to

budu tražili njihovi interesi i htjeli njihovi građani privrženi demokratskim idealima i vrlinama pragmatičnih društava, verujem kao i sve druge evropske i civilizovane države i narodi u njima. **Svetozar Marović, predsjednik Srbije i Crne Gore, »Danas«, 8. ožujka 2003.**

NEOZBILJNE UCJENE

Mi Mađari u Vojvodini, možemo da učenjujemo našu matičnu državu zbog uvođenja viza, ali to je vrlo neozbiljno jer je ulazak u EU njen državni interes. Idealno bi bilo da Mađarska i Srbija istovremeno uđu u EU, ali već sada je jasno da se to neće dogoditi, pa nam preostaje da činimo sve kako bi i Srbija što pre ušla u elitno društvo evropskih država. **Sándor Pál, lider DZVM, »Večernje novosti«, 11. ožujka 2003.**

Dujizmi

///Kada radim na svoju ruku, gledam tuđa posla.

///Dok imamo brda i doline, nama je sve ravno.

///Sve što je strano, nama je nepoznato.

///Kolo sreće me okreće.

Dujo Runje

Sveti Joso i prolićni salašarski poslovi

Piše: Alojzije Stantić

Do svetog Jose salašari su potkresali mlade dračove, a osušene povadili. Mal-tene svu ogradu su opsadili izdancima drača, baš ko i sva podesna mista u ledini i avliji salaša.

Dana 19. ožujka sićamo se svetog Josipa, zaručnika Blažene Dvice Marije. U kršćanskom svitu je ovo jedno od najomiljeniji imena, a kod subatički Bunjevaca je poznat još i ko: Joco, Joja, Joka, Josa, Josica, Joso, Joškica, Joško, Joža, Jožika, Jožo, a kod žena: Josipa, Joca, Jocka, Joza, Jozefa, Jozefina, Pepa, Pepica i Pepika. Bogatstvo oblika ovog imena samo u Bunjevaca pokazuje koliko je sveti Josip ko svetac omiljen u kršćana.

SALAŠARSKI POSLOVI: Oko svetog Jose, zavisi kako je bilo vrime napolju, kadgod su se salašari okanili večernji komšijanja čim su se mogli baviti poslovima koji priliče tom vrmenu. Dani su bili sve dulji, dosadilo njim je zimsko plan-dovanje, latili su se poslova koji priliče tom vrmenu.

Čim je zemlja u žitištu promanila (prosušila) da se po njoj moglo ić, a da se ne ugazi i stvrdne, salašari su se latili da skupe čukanjice. Kadgod su zaprežnim plugovima zemlju pod žito orali pliche, blizo dvadeset ceni, zato nisu uspili plugom zaorat sve čukanjice, a da izorane ne bi smetale risarima u risu skupili su ji dok se ne mož nautit žitu. Manji dio čukanjica su izložili pod katlanku, a priostale istresli u najbližu doljaču litnjeg (zemljanog) puta di su ji konji s kolima istrli. Čukanjice su skupili da risarima ne smetaju u risu, jel ako je risar prid sobom ne bi spazio zamanuta kosa bi na njoj odskočila, mogla bi ga ozlidit il bi je nabo na vrv pa bi s prljom izmrsio pokošen dio žita i dok to ne bi odmrsio zadržavo bi se u radu. Da nesmetano mož kositi žito njiva je morala bit ravna, a ako je zaostala koja grudva zemlje usitnili su je lančanom branom u drlja-nju žita posli skupljeni čukanjica.

Kadgod su oko svetog Jose zemljoradnici počeli raditi veće poslove na zemlji za prolićno

sijanje, izvlačili su đubre iz korlata i zaoravali ga na njivi di će obaviti prolićno sijanje i sadnju ratarski usiva.

Stanarice (ženske koje rade poslove napolju) su se najviše starale oko odranjivanja pileža: nasadivale su kvočke, sadile zelje u bašči, mazale krečom kokošinjac i kulače (okrugli uvis zidan kokošinjac).

KRESANJE I VAĐENJA DRAČOVA: Do svetog Jose salašari su potkresali mlade dračove, a osušene povadili. Malte ne svu ogradu su opsadili izdancima drača, baš ko i sva podesna mista u ledini i avliji salaša. Drač su potkresivali, zapravo otpilavali mu dolnje grane,

Od ovi neodranjeni dračića neće bit hasne

tirali ga da raste u vis, ostavili su mu vršne grane krošnje. Potkresan drač je svu snagu rasta tiro u vršne grane da narastu dulje i da šire krošnju na visini od oko tri metara i višlje. U šumi su dračovi gusti di dolnje grane odbacivaju samokresanjem i taki rastu u vis. Dračove su kresali pilicom, nikako sikiricom kojom bi na mistu otkresane grane deblo ostalo ozliđeno i drač bi tamo vrmenom počeo trunit; to bi ga usporilo u

rastu, deblo bi oslabilo, na tom mistu bi ga začas polomio jači viter.

U ovo vrime su vadili i osušene dračove na starovinski način. Deblo su u korenu opkopali, bočne grane korena prisikli sikirom u dubini do oko podrug-dva metara, a katkad i dublje ako je veći drač. Kad su prisikli deblje bočne žile i naišli na tanje, kopanje su nastavili prema sridnjoj glavnoj žili, koja raste uspravno doli u zemlju, ko zna koliko duboko. Da se okane kopanja u krošnju su zabacili čekljun svezan na kraj vrenjije. Iz veće duljine nekoliko ljudi vuklo je krošnju prema sebi, a čovik u jami je probo sikirom doprt do glavne žile i ako je uspio prisić, drač je pao na zemlju. Često njim ovo nije

pošlo iz prvog probanja, pa su nastavili dublje kopanje dok nisu spazili da drač popušta, da tanje žile ne mogu odoliti vučenju sa strane i drač se strovalio na zemlju.

Naši stari su sve poslove radili u čisto pa su i izvađen drač raskomadali: panj i sve grane s debila su otpilali, a ostavili netaknuto deblo, koje će vrmenom ishasnirat za što-god korisno. Da bi što lakše izašli na kraj s panjom, njeg su kod jame iscipali i isikli na sitne komade, dobar je samo za ogriv, a najlakše se cipa dok je sirov. Jamu su zavalili i čekali da na proliće niknu mladi izdanci. Po tom di je koji niko i koji će bit najpodesniji da ostane tog su ostavili, jel izdanak iz zaostalog korena ima života i tušta sitni žilica koje ga obilno rane, zato brže napriduje od posadenog drača.

Dešava se da med dračovima naraste i po koji čičkan koji je pun sitni bočni žila ko da je dud. Njeg je teško opkopat, ne mož redovno u zemlju zabost ašovom od tušta sitni žila, a ni žile prisić sikirom jel je med njima tušta zemlje. Vađenje čičkana namuču ljude i triba bar dvared više vrmena i svakako znoja za njegovo vađenje neg za vađenje običnog drača. ■

Služenje ne računa na nagradu

Dužnost kao poslanje

Piše: Vlač. mr.
Andrija Kopilović

*Kada u jednom
društvu,
obitelji, poči-
njemo dužnosti
gledati pod
lupom zasluge
i nagrade,
razaramo
obitelj, tu
osnovnu stani-
cu društva.*

Posao je ono što se od nas zahtijeva da radimo. Netko radi u kući, drugi u uredu, netko treći na cesti. Posao je, dakle, nešto čime čovjek zarađuje svagdašnji kruh. Posao je ujedno nešto što je dužnost, što netko mora činiti, što ne proizilazi iz njegove želje i njegove slobode. Znači li to da su poslovi i dužnosti isto? Očito posao i dužnost nisu jedno te isto.

Postoji posao koji se radi po dužnosti, ali postoji posao koji se radi od radosti, kao što postoji posao koji je netko izabrao i kojim je zadovoljan. Dužnost je, međutim, ono što je nekom zapovjedenjeno, nešto što on treba činiti, nešto što je dobro, čestito i što odaržava njegov život. Nešto, međutim, može biti posao a da to nije iz dužnosti. Gledajući sebe i ljude oko sebe primjećujem da ta dva pojma (posao i dužnost) brkamo. Konačni rezultat toga nerazlikovanja unosi u nas trajno nezadovoljstvo, osjećaj beskorisnosti i raznih frustracija. Ne znamo posao prihvatiti kao dužnost i ne znamo dužnost prihvatiti kao poslanje, a s tim samim često smo nesposobni osmisliti i posao i dužnost osjećajem poslanja koje će Isus često nazvati »služenje«. Kod toga pojma (»služenje«) čak se

javlja otpor, podozrivost i odbojnost. Zaboravljamo na jednu vrlo egzistencijalnu činjenicu koja omogućuje normalan ljudski život, a to je osjećaj zajedništva. I opet mi pada na um fenomenalna teologija apostola Pavla koji će, doduše Crkvu, ali u širem smislu i cijelo društvo nazvati tijelom. Pomalo poučavajući, a pomalo pavlovskim cinizmom postavlja pitanje: »Može li ruka reći nozi 'ne trebam te'? Može li oko reći uhu 'ne trebam te'?«? Dakle, u tijelu nastaje razdor ako bi se pojedini dio tijela pobunio protiv drugoga i tada tijelo postaje invalidno, bolesno i s daleko manjim kapacitetom sposobnosti nego što je inače. Tijelo funkcionira samo kao jedno. Objedinjeno i cjelovito. Ako u tijelu nastaje razdor, nastaje bolest. Ako se jedan organ u tijelu preoptereći nesrazmjerno, nastaje zamor, pa i nesposobnost daljnje funkcije.

Promatram naše društvo. Već odavno, na žalost, postoji u samom organizmu takvih poremećaja da se čini kao da ruka nozi govori: ne trebam te! S druge strane, u tom istom društvu javlja se jedan sloj ljudi koji strahovito puno radi. Koji čak možda i razlikuju posao i dužnost, ali ne razlikuju u poslu i

dužnosti dimenziju služenja. Tada su nezadovoljni i uvjereni da ih se nedovoljno cijeni, priznaje pa i nagrađuje. Nastaje revolt, osuda, odbacivanje i ponovno se otvara krug gdje govori ruka nozi: ne trebam te! Zar zbilja? Da. Kada u jednom društvu, obitelji konačno, počnemo dužnosti i poslove gledati pod lupom zasluge i nagrade, razaramo obitelj, tu osnovnu stanicu društva. Jednako tako ako u društvenoj zajednici gledamo samo pod lupom priznanja, nagrade, pohvale, svoj posao i svoju dužnost, nastaje razaranje toga društva jer se zaboravlja da je dužnost prema zajednici upravo posao za izgradnju zajedništva u zajednici. A tu se i tada odmah mora postaviti temelj takvoga angažmana kojega je Isus nazvao »služenje«. Služenje ne računa na priznanje, ne računa na nagradu nego se herojski poistovjećuje s isto tako Isusovom rečenicom: »A vi kad sve učinite recite, sluga smo beskorisne, učinili smo ono što nam je bila dužnost!«

Dakle, da bi naše društvo moglo biti živo i zdrav organizam, trebamo hrabre pojedince koji će služeći zajednici vršiti »samo svoju dužnost«.

NOVI SAD

V S T TREND doo

**Bulevar Mihajla Pupina 19
21000 Novi Sad**

vst@neobee.net

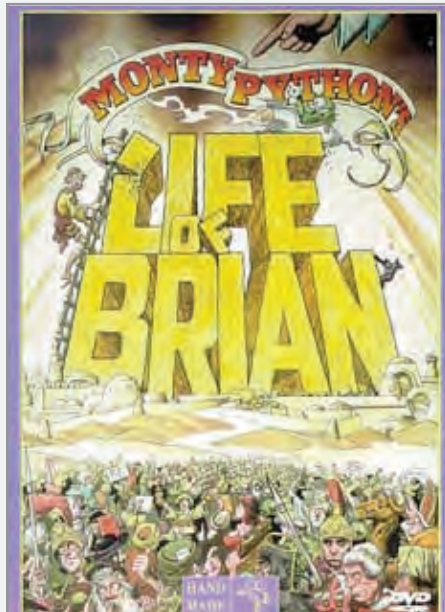
**Telefon: 021/621-046
623-112**

Djelatnost: Generalni zastupnik poduzeća HERBOS iz Siska koji nudi kompletan program preparata i sredstava za zaštitu bilja

Prijedlog tjedna

»Život Brianov« i život u Hrvatskoj

»ŽIVOT BRIANOV« - Ovo kulturno ostvarenje legendarne skupine »Leteći cirkus Monty Pythona«, jedno je od njihovih (tek, na žalost) četiri igrana filma, što su ga potpisali kao grupa. Onih, koje su kreirali što kao pojedinci, scenografi, glumci, scenaristi, redatelji, stihoklepci, glazbenici, skladatelji ili animatori, ima neusporedivo više, ali ipak, ne dosižu nebeske uzvisine i značaj spomenuta četiri multimedijalna ostvarenja za veliki ekran. Ako bi se na početku novoga, kao što su se na koncu prošlog tisućljeća (i stoljeća, dakako), svodili računi o britanskomu (nacionalisti) svih rasa, fela i boja, kao i cjepidlake, insistirali bi na:) - engleskomu, doprinosu svjetskoj kulturi XX. stoljeća, u obzir bi, za prvo mjesto, što se popularne i (kontra)kulture, hajde da tako nazovemo alternativnu kulturu, došli tek jedan pop-sastav i jedna multimedijalna filmska/TV ekipa: riječ je, dakako, o rock-skupini »The Beatles« (od kojih je preživjela do danas tek ritam-sekcija, Sir *McCartney* i bubnjar *Richard »Ringo Starr« Starkey*), i, naravno - montipajtonovci. O njima, sveukupno i osebujno, kakvom drugom zgodom, a sada da se pozabavimo aktualnim kulturnim prijedlogom tjedna, filmom »Life of Brian«, u nas prevedenim kao »Žitije Brajanovo«: u ponoć, prije točno 2003 ljeta (zime), tri Mudraca (s Istoka) prilaze jaslama u kojima leži beba. Beba se zove Brian, Tri mudra gosta su pogriješili vrata, u mraku pod zvijezdom betlehemskom. Brianu sve do konca nesretnog života pripisuju karakteristike Mesije, ali je on, dakako, uvijek nekako u sjeni onog drugog momka iz Galileje. Najzad, doveden je pred Pontija Pilata i osuđen na raspeće što se odigrava na pretrpanom ali ne i ekskluzivnomu (»odjel za irske i velške inovjernike i vikinške Nazarene«) mjestu egzekucije, nekoliko blokova od Kalvarije. Započinje (naj)glasovit(ij)a pjesma skupine, »Always look on the bright side of life« (»Uvijek promatraj svijetlu stranu života«, što ju je komponirao i ispjevao muzikalni *Eric Idle*). Ovaj blaženo griješni i neodoljivo nepristojni film, biva zabranjen (odmah po premijeri, koncem 70-ih minuloga stoljeća) u mnogim mjestima i državama diljem svijeta (mahom rimokatoličanske provenijencije), što nije

čudno, jer film u kojemu Mesija kazuje svojim sljedbenicima da »odjebu«, ili, opet, masovno raspinjanje prikazuje kao vaudevilleovsku burlesku, a priori biva onemogućen za shvatanje više od par (slobodnomislećih) ljudi. Za odane fanove pajtonovskog apsurda, film je klasično ostvarenje: nezaboravni likovi, od pokojnog *Grahama Chapmana*, u ulozi Briana, do (meni osobno) facijalno i inače najsmješnijeg montipajtonovca, briljantnog *Michaela Palina*, u ulogama Biggusa Dickusa, Mr Big Nosea, Pontiusa Pilata, Mudraca Baltazara i Francisa, kao i genijalni scenarij, od lekcije rimskih vojnika judejskom revolucionaru iz »grafiti-gramatike«, nenadane obdukcije i opstrukcije vanzemaljaca (»van-zemljaka«), do crucifixus scene-sve je to uzbudljivog proslava bizarnog, nezamislivog, eshatološko-entelehijskog poimanja istine i povijesti (i-u povijesti). Radi se o Monty Python-ostvarenju najviše razine, i skupini u njihovomu najapsurdnijemu, dakle, ponajboljemu izdanju.

ROBERT PERIŠIĆ: »MOŽEŠ PLJUNUTI ONOGA TKO BUDE PITAO ZA NAS« - Uz nakladnika »Rende«, (»Uho, grlo, nož«, *Vedrane Rudan*), beogradski »Samizdat B92«, također je, barem u posljednje vrijeme, vrlo ažuran glede aktualnih hrvatskih spisateljskih noviteta. Prije nekih mjesec dana objavio je Perišićeve

knjige, tematsku cjelinu razvijenu i razbijenu u dva romana i rabljenu u dvije knjige: ovog ću tjedna predstaviti vremenski stariju, naslovljenu (s) »Možeš pljunuti onoga tko bude pitao za nas«. Radi se, u biti, o niski beskrajnih pričiica o looserima negdanjega srednjega sloja i deziluzioniranim i umornim pripadnicima post-beat i hippy naraštaja, prvoborcima i »nosiocima spomenica« minulih, građanskih senzibiliteta, koji su davno probudeni iz svojih »šesetosmaških« snova, te mamurno bauljaju kroz tranziciju, izbjegavajući srce jeftine brlje i minska polja pohra-njena iz netom (trijumfalno?) okon-čanog rata. »Doupom« se proguravaju sivi dani tmurne svakodnevice, odmagalima se raubira život, novopečeni »manjinci« ne uspijevaju se prilagoditi, kao niti »Dalmoš« u Zagrebu, niti »Dudeki« u Splitu. Većina u dobi od 25 do 75 ljeta tretira se kao statistična i kolateralna greška Sustava, poratna bijeda tajkunizirane države je opća i beznađež-

na, uživaju jedino novoosupnuti dalmatinski umirovljenici, kojima davno sudjelovanje u redovima Mu-sollinijevih dragovoljaca u novomu obratu povijesti raste rejting i bankovni saldo. Djeca se po cijeli dan natjeruju u igrata ustaša i »četnika«, a macho-svjetonazor čini se da je prekrpio sve vidike od konca 90-ih do obzorja novog revival-a matrijarhata. Sjajna proza, za razliku od prljave stvarnosti o kojoj (se) piše...

U povodu prvoga dana proljeća, u Subotici

Međunarodni susret umjetnika

Povodom prvoga dana proljeća, mladi umjetnici iz Francuske i Subotice, predstaviti će javnosti svoj rad kroz izložbe, koncerte i kazališne predstave u okviru manifestacije »Doček proljeća - buđenje«. Manifestacija je otvorenog tipa, tako da je ulaz slobodan za sve, a cjelodnevni programi odvijat će se u zatvorenim i otvorenim prostorima. U tijeku programa bit će postavljen putokaz za 12 gradova Europe, kojim se želi istaknuti da socio-kulturološke razlike ne razdvajaju, nego doprinose stvaralačkim kvalitetama.

Program započinje u četvrtak, 20. ožujka, kada će ulični svirači »Vjesnici proljeća«, na trgovima i na više lokacija u gradu, najavljivati manifestaciju. Prvog dana proljeća, 21. ožujka, u galeriji Likovnog susreta, u 16 sati, bit će otvorena izložba mladih francuskih i subotičkih autora: *Dennisa Lecoq, Marie Collet, Maje Rakočević, Melinde Torok, Emila Kadić, Miodraga Ilića i Viktora Jurige*, dok će u galeriji Gradske biblioteke, u 18 sati biti otvorena izložba afirmiranih subotičkih likovnih umjetnika: *Edite Kadić, Laure Peić, Nevene Bukvić -*

Grković, Roberta Tillyja, Zvonka Sarića, Bele Đulajija, Damira Pavića i Mileta Tasića. Istog dana, u čitaonici Gradske biblioteke, s početkom u 20 sati, *Frederic Lanz* održat će autorski klavirski koncert, dok, se s početkom u 22 sata, u kafiću »YU fest« najavljuje koncert sastava »Zorčin pupoljak« i »O la la«. Za subotu, 22. ožujka, s početkom u 16 sati predviđen je koncert etno sastava »Iskon« u Dudovoj šumi, a s početkom u 18 sati u prostorijama OKUD-a »Mladost«, performance grupe »Forgov«. S početkom u 22 sata u kafiću »YU fest« bit će održan koncert sastava »Čipka« i »Les desacordes«. U nedjelju, 23. ožujka, u etno-kampu na Paliću, uz objavu programa, predviđen je zajednički koncert sudionika manifestacije »Doček proljeća - buđenje«.

Inicijatori ove manifestacije su *Olga i Petar Konkoj*, koji su nakon ostvarenih poznanstava tijekom 2000. godine, u umjetničkom kampu »Umjetničko jezgro za mir« u Sarajevu, došli na ideju da se Subotici ponudi ovakav kulturni sadržaj.

Z. Sarić

GLAZBENE VIJESTI

Povratak »Idijota« (ma, di su bili ?)

Nakon tri godine potpune apstinencije, ex-«KUD Idijoti», *Nenad Marjanović-Dr Fritz* i *Diego Bosusko-Ptica*, vratili su se na scenu, u okviru benda »Ex Pistols« i snimili materijal za album radnoga naslova »Preko vode-moj narode«, a u izdanju »Dancing Beara«. CD će se pojaviti na tržištu koncem ovoga ili s početkom sljedećeg mjeseca. Posljednje pojavljivanje popularnih Puljana bilo je u filmu »Mito i korupcija«, u produkciji istarskoga »Čempress filma«.

»BEST OF« Psihomodo pop

Još uvijek ocvali veterani hrvatskoga rhythm-and-bluesa i »post-bircuznog« punk-rocka, zagrebačka skupina »Psihomodo pop«, planira objaviti za ožujak najavljeni kompilacijski nosač zvuka prikladno naslovljen s »The Best of«, a u povodu dva desetljeća postojanja grupe, kao i održati seriju koncerata po Hrvatskoj, na kojima bi se našli svi oni glazbenici koji su prethodnih 20 godina sudjelovali na projektima ovoga sastava. Najavljuje se i novi album, koji će se naći na tržištu već koncem proljeća.

Novi album »Kazališta«

Diskografski nakladnik »Dallas Records« i zagrebački rock-bend »Prljavo kazalište«, potpisali su dugoročni diskografski ugovor, čiji će prvi rezultat biti CD naslovljen s »Radio Dubrava«, koji bi trebao izaći do ljeta. Samo potpisivanje ugovora obavljeno je na relaciji New York-Ljubljana-Zagreb, u jedinstvenom radijskomu mostu Drugog programa državnoga radija. U matičnom zagrebačkom studiju nalazio se ravnatelj »Dallas Recordsa« *Siniša Bizović*, iz Ljubljane se iz programa »Hit radija« javio vlasnik »Dallasa« *Goran Lisica-Fox*, dok su se članovi »Prljavog kazališta«, predvođeni *Jasenkom Zjajom Hourom*, nalazili u prestižnomu newyorškomu hotelu »Edison«.

Obljetnica

Salvador Dali

Na današnji dan, prije ravno 66 godina, besmrtni španjolski bard nadrealizma, slikarski (i grafičarski, vajarski, spisateljski i kakav još sve ne) genij, *Salvador Dali*, imao je prvu postavku svojih slika na tlu SAD-a, u New Yorku, na Manhattanu, u organizaciji njegove možda najbitnije mentorke *Peggy Guggenheim*. Na izložbi su nazočni bili glasoviti američki spisatelj, pokojni *Henry Miller* (»Ružičasto raspeće«), Dalijev kolega i sunarodnjak *Pablo Picasso* (»Guernica«), te pokojni francuski dadaistički pjesnik *Francis Picabia* (»Isus Krist, hohštapler«), da pomenem samo one najnezaobilaznije odličnike suvremene (i) avangardne umjetnosti u razdoblju između dva svjetska rata, koji su odmah po prvom dolasku Dalija u Novi svijet prepoznali istinsku veličinu. Osobitu pozornost izazvalo je platno »Djevojka prepadnuta snom«, u maniru klasičnog dalijevskog foto-nadrealizma, »juktaponiranja Freuda i Vermeera van Delfta«, kako je to on sam volio komentirati u poznijim godinama svojega života.

»Paviljon« u Pragu

Hrvatski dokumentarni film »Paviljon 22« redatelja *Nenada Puhovskog* u produkciji neovisne kuće »Factum«, snimljen minule, 2002. godine, o zatočeničkim logorima na Zagrebačkome velesajmu, u jesen 1991., ušao je u službenu konkurenciju europskoga festivala filmova o ljudskim pravima, koji će od 8. do 16. travnja biti održan u glavnomu gradu Češke.

»Hrvatski glasnik« u Kotoru

Unakladi i pod okriljem Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore, osnovanog u Kotoru, 23. lipnja, 2001. godine, koncem veljače tekuće godine pojavio se prvi broj »Hrvatskog glasnika«, dvomjesečnika svih Hrvata i hrvatskih asocijacija u Crnoj Gori, list građanske opcije i orijentacije, kako se to u uvodniku ističe, i nakon već letimičnog uvida u isti da i zamijetiti.

Stari mačak ponovo jaše

Kulturni strip-serijal pokojnog velikana hrvatskog stripa (i europske likovne umjetnosti) *Andrije Maurovića*, glasoviti »Stari mačak«, pojavio se na tržištu prošloga tjedna u formatu strip-albuma, kog je u luksuznomu izdanju, s tvrdim i lakiranim ovitkom, u boji i ofset-tehnici objavio crnogorski nakladnik »Kotor-strip«.

VIJESTI

Zagrebačke »Djevojke« u Beogradu

Hrvatski redatelj *Dalibor Matanić*, koji je netom završio svoj drugi film iz trilogije posvećene rodnomu Zagrebu, »Fine mrtve djevojke«, bio je gost treće večeri beogradskog međunarodnoga filmskoga festivala, »Fest«, u društvu njemačkoga redatelja *Roberta Fischera*, te glumca *Merthena Thorstena*.

»Dani pozorišta« u Ljutovu

Tijekom ožujka će se u Ljutovu po sedmi puta održati »Dani pozorišta« u organizaciji Dramske sekcije mjesnog KUD-a »Bratstvo«, a uz gostovanje kazališnih skupina iz Vojvodine i Hrvatske.

Pejsaži Sombora u subotičkoj Gradskoj biblioteci

Prošlog tjedna je u izložbenoj galeriji subotičke biblioteke otvorena izložba

slika somborske likovne umjetnice, *Kemer Rafai Marije*, na kojoj su prevladavali motivi pejzaža. Na izložbi je govorio somborski spisatelj i teoretičar kulture i suvremene umjetnosti *Zoran M. Mandić*.

Mirko Ilić izlaže u New Yorku

Izložba »Istočnoevropski ilustratori u New York Timesu« otvorena je 3. ožujka u newyorškom muzeju Aka-demije vizualnih umjetnosti, a među pomenutim crtačima i grafičarima nalazi se i glasoviti hrvatski strip-crtlač i ilustrator, već godinama američki državljanin *Mirko Ilić*.

Hrvatski strip u beogradskom SKC-u

U beogradskom Studentskom kulturnom centru, od 11. do 15. ožujka traje postavka »Novi hrvatski strip od 1990. do danas«, koja obuhvaća izložbu, predavanja, promocije, projekcije i otvorene radionice.

U organizaciji »Pučke kasine 1878.« predstavljene dvije knjige

Vratiti se djelu biskupa Antunovića

SUBOTICA: U prostorijama Gradske biblioteke, prošlog petka predstavljene su dvije knjige: »Život i djelo biskupa Ivana Antunovića« i »Razprava podunavskih i potiskih Bunjevcih i Šokcih«. Predstavljanje knjiga organizirala je »Pučka kasina 1878.«, u povodu 125. obljetnice postojanja. Nakon pozdravnih riječi *Ljudevita Vujkovića Lamića*, tajnika »Pučke kasine«, te *mr. Ivana Bandića*, generalnog konzula RH u Pečuhu i *Viktorije Grunčić*, predsjednice Matice hrvatske u Subotici, govorio je *dr. Zvonimir Marić*, koji je dao najveći doprinos u realiziranju tiskanja ovih knjiga, izrazivši nadu da će objavljene knjige oživjeti uspomenu na biskupa Ivana Antunovića i pridonijeti očuvanju kulturnih vrednota hrvatske zajednice u Vojvodini.

U nastavku su citirani dijelovi iz osvrta pokojnog *mr. Josipa Buljovčića* na »Bunjevačko-šokačke novine«, koje je pokrenuo biskup Ivan Antunović, a *mr. Lazar Ivan Krmpotić*, ukazujući na rascjepkanost, podjele i rivalstvo ovdašnjeg hrvatskog etnika, skrenuo je pozornost da se treba pokušati vratiti na izvore, a jedan od izvora upravo su djela biskupa Ivana Antunovića,

Sa predstavljanja knjiga o životu biskupa Antunovića

koja mogu poslužiti kao smjerokazi napretka svom narodu. U okviru programa nastupio je tamburaški orkestar »Musica Chorda« iz Đurđina, pod ravnanjem *Nele Skenderović*. Bilo je to prvo vojvodansko predstavljanje ovih knjiga koje su prošle godine tiskane u Mađarskoj.

Z. S.

Tamni sjaj nekulture

U organizaciji »Pučke kasine 1878.« u Grdskoj biblioteci 7. 3. 2003. predstavljene su knjige Ivana Antunovića. Knjige vrijedne pažnje. Svečana dvorana je bila puna, međutim sjenu na cijeli pothvat bacila je slaba organizacija, rekao bih nedozvoljeno slaba, imajući u vidu značaj djela I. Antunovića. Napose o čemu želim ovom prigodom progovoriti jest pozivnica koju su nepoznati autori uspjeli »sklepati« i razaslati pučanstvu.

Da nije žalosno i tužno bilo bi veselo, veselo u stilu Hašeka. Autori pozivnice nisu upisali elementarne i nužne informacije, uz buket tiskarskih i materijalnih grešaka. Ukazat ćemo na neke: prvo pozivnica ne daje ni dan, ni sat, ni mjesto održavanja

promocije knjiga. Vjerojatno su mislili da njihovu nakanu svatko razuman mora znati; čemu pučanstvo zamarati opće poznatim stvarima.

Drugo: primalac pozivnice ne zna o kojim se knjigama radi, pa stoji »ovih knjiga« - knjige nemaju ni svoje ime, ni prezime.

O tiskovnim propustima šteta je govoriti. Autori pozivnice su se drznuli na ovu večer pozvati i pokojnog J. Buljovčića da se osvrne na »Bunjevačko - šokačke novine« blashemija! Možda njihova moć prevladava imaginaciju običnog čovjeka.

Za samoga biskupa Ivana Antunovića, doslovce piše: »Kao čovjek, biskup-svećenik, bio je Bunjevac, Hrvat, Jugosloven, svjestan svog nacionalnog opredjeljenja...« Valjda je prvo bio svećenik, pa biskup. Što se tiče nacionalnog opredjeljenja, pitamo se što je on zapravo

bio, napose u to vrijeme, to vjerojatno ni autorima pozivnice nije jasno. Potom, fotografija na pozivnici I. Antunovića kao da je uzeta iz »Alana Forda«. Opasna, a neumjesna šala.

Jedino što su autori pozivnice našli za shodno istaknuti jesu sponzori, pa su oni tiskani verzalom. Stoji: OVOM PROMOCIJOM ZA OSTVARIVANJE I ŠTAMPU OVIH KNJIGA POSEBNU ZAHVALNOST ZASLUŽUJU. Slijede imena institucija i pojedinaca. Mada je nejasno što se ovom promocijom zaslužuje.

Na kraju, to je bruka, sramota koja odražava pravo stanje naše kulture.

Kultura jeste rastegljiv pojam, ali baviti se njome pod svaku cijenu je opasno i nedozvoljeno.

Biskup Ivan Antunović i njegovo djelo zaslužuju daleko seriozniji pristup.

Vojislav Sekelj

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE

BISKUP IVAN ANTUNOVIĆ (1815. – 1888.)

Ivan Antunović rođen je u Kunbaji (danas, Mađarska) 19. lipnja 1815. Po svršenim je srednjoškolskim naukama krenuo studirati teologiju. U Kalači (Kalocsa) se 8. listopada 1838. zareadio za svećenika i bio postavljen za kapelana u Čantaviru (Bačka). Godine 1842. postao je župnikom u Bačkom Aljmašu (Bácsalmás); 1851. vicearhidaonom aljmaškog crkvenog kruga, 1850. kalačkim kanonikom, 1865. velikim prepozitom, a 1866. naslovnim bosanskim biskupom i članom ugarskoga gornjega doma. U svojoj 54. godini počeo je djelati na nacionalno-

prosvjetnomu polju, glede opasnosti od pomađarivanja bunjevačkih Hrvata (nakon Austrijsko-ugarske nagodbe, koncem 1868. godine). Najznamenitije mu je djelo »Razprava o podunavskih i potiskih Bunjevcih i Šokcih«, a valja istaći još i velika nabožna djela, poput »Bog s čovikom na zemlji«, »Čovik s Bogom«, »Poučne iskricе«, te zabavno-poučna djela kao što su, primjerice, »Slavjan«, »Odmetnik«, te »Bariša Kitković«. Preminuo je nakon kratke i teške bolesti, 13. siječnja 1888. godine.

»Dora«, jedanaesti puta

Claudia na kapiji Europe

U Opatiji, u sklopu Dana HTV-a, protekloga vikenda gledatelji Hrvatske televizije mogli su uživati u spektaklu i glamouru kakav samo HTV zna napraviti. Objedinjeni su tako »Dora«, izbor hrvatske pjesme za pjesmu Eurovizije, »Miss Universe«, specijalizirane tematske večeri i kao vrhunac dodjela diskografskih nagrada »Porin«.

»Dora« se održava jedanaesti puta i nije zgorega prisjetiti se prethodnih 10 pobjednika. A to su: prošle godine *Vesna Pisarović* (»Sasvim sigurna«) koja je ovoga puta osvojila 11. mjesto, *Vanna* (»Strune ljubavi«) 10. mjesto, *Goran Karan* (»Kad zaspu anđeli«) 9. mjesto, *Doris* (»Maria Magdalena«) 4. mjesto, *Danijela* (»Neka mi ne svane«) 5. mjesto, ENI (»Probudi me«) 17. mjesto, *Maja Blagdan* (»Sveta ljubavi«) 4. mjesto, »Magazin« (»Nostalgija«) 6. mjesto, *Toni Cetinski* (»Nek' ti bude ljubav sva«) 16. mjesto, i »Putokazi« (»Don't ever cry«) 15. mjesto. Prije toga, 1989. godine je zadarska grupa »Riva« pjesmom »Rock me« omogućila Zagrebu da organizira popularni Eurosong.

Međutim, od tada se mnogo toga promijenilo. Na Eurosongu nema više iznenađenja. Ni neugodnih. Osim novih zemalja koje traže svoju prigodu za promidžbu i besplatnu (?) reklamu kao što su Letonija, Estonija, Latvija, Rusija, Mađarska za koje nekad nije bilo mjesta, novina je i to što većina zemalja, uključujući i Hrvatsku, sada svoje pjesme pjeva na (uglavnom) engleskom jeziku. Uzgred, ne samo da su sve pjesme slične, već su sasvim iste. Nema ni traga od osobnosti i od specifičnosti koje ta zemlja nudi. Sada je to drugačije i mnogo lakše. Bezoblično i obesmišljeno. Globalizacija, ili što već, ali Eurosong nije što je nekad bio.

To su prihvatile i zvijezde hrvatske estrade, te ih dugo nema na ovome natjecanju. Početkom devedesetih ih je i bilo, ali sada više ne.

Čak je i *Boris Novković* u ekskluzivnom intervjuu za naš list, koji ćete čitati u nekom od sljedećih brojeva, izjavio da ne želi sudjelovati na natjecanju s debitantima i samozvanim estradnim umjetnicima sumnjive reputacije.

Ove godine, na »Dori«, u Opatiji, zvi-

Claudia - predstavnik Hrvatske na Eurosongu 2003.

jezda nije bilo. Bilo ih je tek u specijalnom programu kada su članice popularnog kvarteta »Divas« na binu pozvale dive hrvatske estrade *Josipu Lisac*, *Gabi Novak* i nikad glamurozniju *Radojku Šverko*. E to je bio Glamour cafe!

Natjecanje je ove godine trajalo tri večeri. Naime, prve su se dvije izvođači borili za nastup u finalu. Od 270 skladbi specijalni žiri odabrao je 24, od kojih je svake večeri izabrano 6 za finalnu večer. Glasovali su gledatelji putem telefona i, prvi put, isključivo gledatelji HTV-a. Što sve nismo vidjeli te dvije večeri? Od neopunka (»Kawasaki 3P«), preko hotelskog popa, do tvrdog hard-rocka, pa i folka.

Odziv glasača prve dvije večeri bio je skroman (oko 100.000), da bi završne večeri bio povećan za pet puta (pola milijuna građana hrvatske je obavilo svoju »građansku dužnost«).

Od natjecatelja izdajamo luckastu *Maju Šuput* koja je imala pop-folk doskočicu »Čista petica« koje se ne bi posramila ni *Branka Sovrlić* (vidjeti žučnu raspravu na siteu: monitor.hr), grupu »Karma«, čija se vokalna solistica, s obzirom na falš i playback ritam sekciju, obrukala za sva vremena, *Ninu Badrić*, najzreliji ženski vokal u Hrvatskoj, kojoj je pobjeda izmakla za svega par bodova (Nina, glavu gore) i pobjednicu *Claudiu*

koja je s pjesmom »Više nisam tvoja« (autor: Andrej Babić) osvojila prvo mjesto i osigurala put u glavni grad Letonije - Rigu, gdje se 24. svibnja održava 48. Eurosong. Ukupno se natječe čak 26 zemalja, a naša će Claudia nastupiti osma po redu.

Ovaj trosatni show gledat će više od sto milijuna ljudi u zemljama članicama EBU-a, kao i u Australiji, Hong Kongu i Sjedinjenim Državama.

Zanimljivo je da Claudia ima samo 17 godina, da je prije solo karijere bila članica megapopularnog benda »Teen«; da je od svoje dvanaeste godine na pozornici i da ima svoj web site (claudiabeni.com) na kojem možete pogledati galeriju njezinih fotografija. B. C.

Pharmacia Ljekarna

Trg žrtava fašizma
24000 Subotica
Telefon: 024/551-760

Drago Mlinarec, hrvatski »Neil (Forever) Young« u novosadskoj sinagogi

Čovjek mora znati kam se metnut u životu

O Arsenu, Youngu, Cohenu, Josipi, Perclu, Tomažu, mesu, probavnomu traktu, Buddhi, i još koječemu, s glasovitim bardom hrvatskoga autorskoga rocka

Neuništivi i vitalni Drago Mlinarec, »najstariji hrvatski teenager«, kako ga je davno prozvao Arsen Dedić, čiji poslovični cinizam Dragin promišljeni i odmjereni sarkazam, što se graniči s filozofskim fatalizmom, uveliko nadilazi, jedan je od rijetkih još uvijek aktivnih velikana ranog rocka s ovih prostora i daleko najvažniji i najpoštovaniji kantautor (već od ranih 60-ih), najveći singer/songwriter autorskog rocka tijekom 70-ih, na ovom prostoru ravan značaju kojeg u svjetskim okvirima ima jednako neuništivi i uvijek aktualni Neil Young.

Mlinarec je 9. ožujka u novosadskoj sinagogi bio daleko najzapaženiji umjetnik, čijim je nastupom okončan trodnevni Festival akustičarske glazbe, koji je okupio skoro sve bitne predstavnike ovog »unplugged« glazbenog idioma i ugođaja, koji su još uvijek koliko-toliko prisutni na sceni, od Srđana Marjanovića, preko Vlade i Bajke, do Mlinarca (i moje malenkosti).

Drago Mlinarec je prošao sve faze koje jedan legendarni rocker njegovoga iskustva i kalibra, ima proći: od folk-rocka (obrađa polke »Večer na Robleku«), pjevača prosvjednih pjesama u maniru Ivica Percla, osnivača i leadera pionirskih beat, pop i rock skupina s ovih prostora, hrvatskih grupa »Jutarnje zvijezde«, »Sputnjici« i legendarne »Grupe 220«, autora, tekstopisca, skladatelja, aranžera i producenta prvih, a i kasnijih bitnih albuma, koji su rock iz ovih krajeva djelomice, a katkad i potpuno, približili onom anglosaksonskom, najdarovitijeg stvaraoča u domeni autorskog progresivnog rocka, s jakim retro-naglaskom na svjetonazor razočarane (post)hippy generacije i flower-power filozofije (albumi »A Ti Se Ne Daj«, »Pjesme S Planine«, s početka, i briljantni »Rođenje«, te »Negdje Postoji Netko«, iz sredine i s kraja iz ove perspektive gotovo onirično bezbrižnih i idealistički nonkonformističkih 70-ih), iznimno darovitoga djelatnika u multimedijalnom prostoru koji zahvaća rubne dijelove poezije, etno legata, teatra i filma, rada s Ivicom Kišom na tragu

»Crosby (Stills) & Nash«, suradnje s Ibricom Jusićem i Janijem Kovačićem, trupom »Usamljena srca«, super-session postavkom »YU-Pop-Rock Selekcije«, kolegama-kantautorima, Srđanom Marjanovićem, Percelom i Tomažom Domiceljom, hard i jazz-rockerima Juricom Pađenom, Pikom Stančićem, Nevenom Frangešom i Davorom Roccom, do vrijednoga pomagača djelatnosti mladih kolega (albumi »Azre«, »Zvijezda«, »Malog ašova«, nastupi s »Le cinema«), da bi se posljednjih godina, ne umorio, nikako ulijenio, već iz raznoraznih razloga povukao na ruralnu farmu u pitoreskni krajolik smješten u pastoralu na četrdesetak kilometara od Zagreba. Dva se stara freaka slažu u premnogo toga, »ne možeš starog majstora naučiti novu pjesmu«, kako bi rekao pokojni Jack Kerouac. Stoga, umjesto klasičnog intervjua, evo crtica iz njegovih opservacija tijekom razgovora koje smo vodili u pauzama tonskih probi ili priprema pred novosadski nastup:

► Ja nisam niš. Nisam bitan. Nikaj važno, kužiš? Čovjek mora znati kam se metnut u životu...

► Ne znam kaj dela Josipa Lisac. Ne izlazimo na ista mjesta, ne krećemo se u istim krugovima. Ja se ne zanimam za garde-robu i fashion.

► Arsen nije umoran i cinik. On sve dozna. Od gore mu netko javi, Bog mi je svjedok, evo, tu smo u Božjemu hramu (sinagogi), da nekad dozna sve o sebi. Znat će i da smo se večeras sprdali u svezi njegove pjesme 'Ono sve što znaš o meni'... Tomaž? Drugo su oni, zrihtani na disciplinu, ja ne mogu biti sad fitalj ure melankolik, a sad, jer tako treba, u speedu dva dana...

► Nisam otišao u prirodu tak... Bila je i situacija i želja. Neću se ja sad s tim i tim, tak i tak ponašati, da bi me tko objavio. A nisam lijen, raduckam, imam to svoje računalo, pohranim sve ideje koje imam tamo, pa kad neki bambus dojde, ja ga

Drago Mlinarec

pitam koliko mu akorda treba, koliko tisuća stihova želi, pa mu pustim takovu skladbu, kužiš? Katkad ih ne mogu pronaći gdje sam ih pohranio...

► Nisam vegetarijanac. Ne jedem meso. A ribe volim loviti, ne puškom sobove, poput rodaka moje supruge, Šveđana. Imaju more puno bakalara, a idu si kupiti ribu u supermarket... Odveć se pozornosti obraća na probavni trakt, ja se brinem tek da ne dobijem hemoroide. To je najbitnije za probavni trakt, a ne nekakve gozbe, sufražetkinje. Nekoć smo svirali Englezima, mislili smo: 'sada će popadat na dupe od glazbe', a oni u niski start, pa na jas-toge, koja glazba, koji 'Beatles'...

► Kužim ja zen, monahe, Budhu, haiku. Budha jedini nikada nije tvrdio da je Bog. A Cohen, što je, budist? On isto prčka pjesme u tom svom hramu, pa kaže kako su one, kada su izašle iz kompjutera, sad izgubile početnu toplinu. Koliko misliš da mu plate ovi iz tvrtke 'A&M' za to, a? Ma, taj moment love ne smiješ gubit iz vida.

► Rijetko nastupam, mahom me zovu iz Slovenije, pa odem. Putujem vlakom, samo neka me pozovu...

R. G. Tilly

IN MEMORIAM

Žarko Dolinar,

jedan od najuspješnijih hrvatskih sportaša svih vremena

Sportaš, vizionar, znanstvenik

U Baselu (Švicarska) je 9. ožujka u 82. godini preminuo *prof. dr. Žarko Dolinar*, proslavljeni stolnoteniski prvak i jedan od najuspješnijih hrvatskih sportaša svih vremena. U sportskim analizama ostat će zauvijek zapisan kao prvi Hrvat koji je osvojio medalju na Svjetskom prvenstvu (Kairo 1939.) i kao prvi hrvatski sportaš koji se okitio naslovom najboljeg na svijetu. Igrajući s partnerom, Subotičaninom Vilimom Harangozom, pošao mu je to za reketom davne 1954. u londonskom Wembleyu. Uz bogatu sportsku karijeru, paralelno je bio uspješan i na znanstvenom planu, gdje se neumorno do posljednjeg dana bavio istraživačkim radom. Sportaš, vizionar, znanstvenik i humanist, otišao je tiho u povijest, ostavljajući za primjer mlađim naraštajima impresivni legat velikog životnog djela.

Prof. Dr. Žarko Dolinar

Karate

Od danas treninzi i u Tavankutu

Danas, 14. ožujka, u fiskulturnoj dvorani OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu započinje s radom karate sekcija KK »Palić«. Za sve ljubitelje ove tradicionalne istočnjačke borilačke vještine bit će organizirani treninzi svakog petka s početkom od 17.30 uz stručni nadzor trenera *Šandora Pačija* (crni pojas 4. dan) i *Nenada Pačija* (crni pojas 2. dan). »Naš klub postoji već 10 godina i želja nam je da u našoj općini približimo karate sport i nešto udaljenijim mjesnim zajednicama. Vjerujem da ćemo u Tavankutu naići na dobar odziv, s obzirom da organiziramo treninge za sve uzrasne kategorije«, kaže Šandor Pačić, direktor i trener KK »Palić«.

Natjecanje u organizaciji Pikado saveza Vojvodine

Pobjedniku DVD plejer

Proteklog vikenda, u organizaciji Pikado saveza Vojvodine i pikado kluba »Carta bianca«, održan je III. kup »Carta bianca« u elektronskom pikadu - igra 501 double out. Na ovom je turniru sudjelovalo preko četrdeset natjecatelja koji su pristigli iz cijele Vojvodine i Beograda, te gostiju iz susjedne Mađarske koji su pridonijeli međunarodnom karakteru ovog tradicionalnog pikado natjecanja. Kvalitetnim partijama koje su viđene u prostoru caffè bara »Kansas« u Subotici, inspirativno je potpomogao bogati nagradni fond, gotovo nesvakidašnji za ove naše prostore. Pobjedniku *B. Boškoviću* pripao je vrijedni DVD plejer, dok se finalist *Lj. Krklješ* zadovoljio s kvalitetnim »peugeot« biciklom.

**Nogomet
1. HNL****20. kolo, 8. ožujka**

Hajduk - Zadar	4:0
Rijeka - Dinamo	0:1
Osijek - K. Ingrad	1:0
Varteks - Slaven B.	2:0
Zagreb - Pomorac	2:1
Šibenik - Cibalia	2:1

Tablica: Dinamo 51, Hajduk 47, Varteks 42, Cibalia 31, K. Ingrad 29, Zagreb 27, Slaven B. 26, Osijek 20, Zadar 18, Rijeka 17, Šibenik 14, Pomorac 13.

**Košarka
Goodyear liga****21. kolo, 8. ožujka**

Zagreb - Široki	87:88
C. zvezda - Cibona	79:73
Maccabi - Split	106:80
Bosna - Zadar	88:122
Krka - Olimpija	73:78
Laško - Borac	62:61

Tablica: Maccabi 38, C. zvezda 37, Olimpija 37, Zadar 34, Cibona 33, Krka 32, Zagreb 32, Široki 30, Laško 29, Split 28, Borac 26, Bosna 22.

**Nogomet
1. liga SCG****20. kolo, 8. ožujka**

Hajduk - Vojvodina	0:0
Radnički (N) - Partizan	0:4
Čukarički - C. zvezda	2:1
Rad - Sartid	1:0
Sutjeska - Zemun	1:0
Radnički (O) - Rudar	1:0
Javor - OFK Beograd	0:1
Zeta - Obilić	1:0
Mogren - Železnik	0:0

Tablica: Partizan 53, C. zvezda 40, Železnik 39, OFK Beograd 38, Sutjeska 36, Vojvodina 33, Zeta 29, Hajduk 29

U nedjelju 9. ožujka utrkom za Veliku nagradu Australije započela nova sezona »Formule 1«

Coulthard poveo utrku

Otvorenjem 54. šampionata svijeta u »Formuli 1«, na utrci za Grand prix Australije u Melbourneu, ponovno su, na veliko zadovoljstvo globalnog auditorija, krenuli kotači najbržih bolida auto planeta. Popularni »cirkus F1« tijekom cijele godine jurit će kontinentima i stazama besmrtnih imena, boreći se za prestižni pokal najboljeg u konkurenciji vozača i konstruktora. Ime glavnog favorita nije ni potrebno posebno naglasiti, uostalom, zbog pobjeda petostrukog šampiona čelnici FIA odlučili su uvesti:

Rekordi F1

Najviše titula:

Fangio, Schumacher (5)

Najviše pobjeda:

Schumacher (64), u sezoni (11)

Najviše izlazaka na postolje:

Schumacher (163)

Najviše bodova u karijeri:

Schumacher (945)

Najmlađi pobjednik utrke:

Fitipaldi (25 g.)

Najstariji pobjednik utrke:

Faggioli (46 g.)

NOVA PRAVILA

1. Kvalifikacijski treninzi

Vozit će se dva kvalifikacijska treninga, petkom i subotom od 13 do 14 sati. Vozač jednog tima može izaći na stazu samo ako je prije toga njegov suvozač ušao u boks. Redoslijed starta na treningu ovisi od plasmana na ljestvici. Subotnji start odredit će rezultati treninga u petak. Najbrži će startati posljednji, dok će vozač s najslabijim vremenom startati s prve pozicije.

2. Bodovanje

U novoj sezoni uvodi se novi bodovni sustav. Plasman ostvaruje osam najboljih vozača. Pobjedniku slijedi 10, drugom 8,

Hrvatski zet

Bernie Ecclestone, najmoćniji čovjek »Formule 1« i FIA-e, oženjen je Riječankom Slavicom Radić, s kojom ima dvije kćeri. Hoće li, možda, »hrvatski zet« uspjeti, jednog dana dovesti F1 na stazu u Grobniku i tako Hrvatsku priključiti svjetskoj automobilističkoj eliti?

trećem 6, četvrtom 5, petom 4, šestom 3, sedmom 2 i osmoplasiranom vozaču 1 bod.

3. Timske naredbe

Najstrože je zabranjeno sprovoditi timske naredbe iz boksa koje bi mogle direktno utjecati na ishod utrke, a sve u želji da se izbjegne »režirani« pobjednik u interesu momčadi. Svima je u sjećanju blamaža s VN Austrije kada je Barrichello morao propustiti Schumachera po naredbi Rosa Brona čelnika »Ferrarija«.

4. Pneumatici

Svaka momčad će od svog proizvođača biti opskrbljena s dva različita tipa pneumatika. FIA je odredila limit po kojem se može koristiti ukupno 10 setova za suho vrijeme i kišu.

5. Testovi

Testiranje bolida se tijekom natjecateljske sezone može vršiti od 1. ožujka do 1. studenoga. Ukoliko se neka momčad obveže prema FIA da će u tom razdoblju vršiti testiranja, bit će joj omogućeno da 10 dana, svakog petka između 9 i 11 sati, vrši testiranja na stazi gdje će biti vožena utrka, što da sada nije bilo moguće.

6. Kalendar natjecanja

U sezoni 2003. vozit će se 16, umjesto dosadašnjih 17 utrka. Izbačena je VN Belgije (Spa Frankorschan) zbog zabrane reklamiranja duhanskih proizvoda u ovoj državi.

Pobjedom Škota Davida Coultharda na premijernoj utrci za

Momčadi

Ferrari: M. Schumacher, R. Barrichello
Williams BMW:

R. Schumacher, H. P. Montoya
Mc Laren Mercedes:

D. Coulthard, K. Raikkonen

Renault: J. Trulli, F. Alonso

Jordan Ford:

G. Fisichella, R. Firman

Sauber Petronas:

N. Heidfeld, H. F. Frentzen

Jaguar Cosworth:

M. Webber, A. Pizzonia

BAR Honda: J. Villeneuve, J. Button

Minardi Ford:

J. Wilson, J. Verstappen

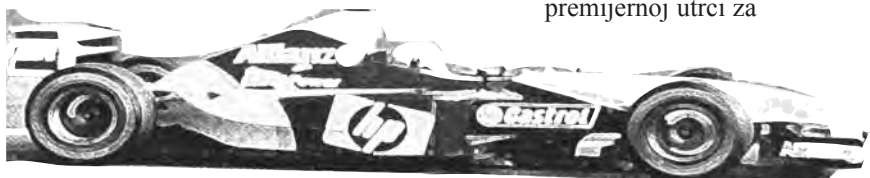
Toyota Panasonic:

C. Da Matta, O. Panis

VN Australije, održanoj prošle nedjelje u Melbourneu, na veliko zadovoljstvo navijača »Mc Laren Mercedes« ali i organizatora iz FIA (svjetska automobilistička asocijacija), ubrizgana je, već na samom startu, »svježa krv« u predstojeću sezonu »Formule 1«. Učinak novih pravila odrazio se na »novi poredak« na ljestvici, učinivši da se poslije duljeg vremena nitko iz »Ferrarijeve« momčadi nije pojavio na pobjedničkom postolju. Je li to samo trenutačna slabost Michaela Schumachera i najmoćnije »štale« u auto svijetu ili će sezona 2003. posjesti na tron F1 neko novo ime?

Kalendar utrka

9. 3.	VN Australije (Melbourne)
23. 3.	VN Malezije (Sepang)
6. 4.	VN Brazila (Interlagos)
20. 4.	VN San Marina (Imola)
4. 5.	VN Španjolske (Barcelona)
18. 5.	VN Austrije (A1-Ring)
1. 6.	VN Monaka (Monte Carlo)
15. 6.	VN Kanade (Montreal)
29. 6.	VN Europe (Nürburgring)
6. 7.	VN Francuske (Magni Court)
20. 7.	VN V. Britanije (Silverstone)
3. 8.	VN Nemačke (Hockenheim)
24. 8.	VN Mađarske (Hungaroring)
14. 9.	VN Italije (Monza)
28. 9.	VN SAD (Indianapolis)
12. 10.	VN Japana (Suzuka)

PETAK 14.3.	SUBOTA 15.3.	NEDJELJA 16.3.	PONEDJELJAK 17.3.	UTORAK 18.3.
HRT 1	HRT 1	HRT 1	HRT 1	HRT 1
07:00 Vijesti 07:05 Dobro jutro, Hrvatska 09:30 Dječak upoznaje svijet, serija 10:00 Vijesti 10:05 Obrazovni program 11:05 Zvučnjak 11:30 Tom i Jerry 11:40 Pink Panther 11:50 Čarobni psić Merlin 12:00 Vijesti 12:10 TV kalendar 12:30 Snaga želje, serija 13:25 Glazbena TV 14:10 Zvezdane staze 15:00 Hrvatski u zrcalu 15:30 Bajka: Mali princ 15:40 Hallo aus Berlin 16:00 Vijesti 16:05 Program za djecu 16:30 Hugo, TV igra 16:55 Spašavanje blaga, dok. emisija 17:25 Jezikomjer 17:30 Hrvatska danas 17:45 Putovanje na sveta mjesta 18:15 Duhovni izazovi 18:30 Direkt 19:15 Tom i Jerry 19:30 Dnevnik 20:05 TV Bingo Show 20:55 Željka Ogresta i gosti 21:55 Dani HTV-a: Serenada Opatiji 23:30 Vijesti 23:45 Putnik 57, film 01:10 Muška tajna, film 02:45 24, serija 03:50 Muškarci, žene i psi 04:15 Jack Bull, film 06:10 Život prirode	08.00 - Vijesti 08.05 - Dok. emisija 09.00 - Campi-Campi 09.25 - Crni gusar 09.50 - Crtani film 10.00 - Vijesti 10.05 - Što mi se to događa? 11.05 - Opstanak 12.00 - Vijesti 12.10 - TV kalendar 12.20 - Biblija 12.35 - Prizma 13.30 - Glas domovine 14.00 - Bratimi i fabricijeri 14.30 - Riječ i život 15.30 - Vijesti 15.40 - Vjetar u leđa 16.30 - Zlatne djevojke 17.00 - Kruške i jabuke 17.30 - Crtani film 17.50 - Turbo Limach Show 19.30 - Dnevnik 20.05 - Smrtonosno oružje 4, igrani film 22.20 - Glamour Caffè 23.25 - Vijesti 23.40 - Umorstva u Midsomeru 01.25 - The Hustler of Muscle Beach, film 03.10 - Buntovno srce 04.00 - Zlatne djevojke 04.25 - Vještica ljubav, film 06.05 - Amerika - život prirode, pustolov 06.35 - Hit HTV-a 07.25 - Carstvo divljine	07.50 - TV raspored 07.55 - Vijesti 08.00 - Anđelina balerina 08.15 - Graditelj Bob 08.25 - Baltazar 08.35 - Leteći medvjedići 09.00 - Dizalica 10.00 - The Last Leprechaun, film za djecu 11.35 - Cocco Bill 11.50 - Zvonko 12.00 - Vijesti 12.10 - TV kalendar 12.25 - Plodovi zemlje 13.15 - Mir i dobro 13.45 - TV izložba 14.00 - Nedjeljom u 2 15.00 - Vijesti 15.10 - Oprah Show 15.55 - Moja Indija 16.25 - Crtani film 16.45 - Kruške i jabuke 17.25 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija 19.15 - LOTO 6/45 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz 21.15 - Opatija: PORIN 2003, prijenos 23.50 - Vijesti 23.55 - Čula sam pjesmu sirena, kanadski film 02.05 - Ruby Wax, predah za reklame 04.05 - Oprah Show	06.55 - TV raspored 07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Dječak upoznaje svijet, serija 09.55 - TV raspored 10.00 - Vijesti 10.10 - Predškolska nastava 10.55 - Učilica 11.05 - Športret 11.25 - Anđelina balerina 11.40 - Mogu ja! 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Zvezdane staze 15.10 - Predškolska nastava 16.00 - Vijesti 16.05 - Športret 16.15 - Mogu ja! 16.30 - Hugo, TV igra 16.55 - Jezikomjer 17.00 - Zagreb: Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 17.45 - Arhitektura 18.50 - Od Cetina, pa do Cetingrada 19.30 - Dnevnik 20.05 - Žliga i zagrebački štikleci, dok. emisija 20.45 - Latinica 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Dvogled - etika, bioetika 00.05 - Glavni grad, serija 00.50 - Frasier 01.15 - Dvostruki život, kanadski film 02.45 - Making the Cut, 04.20 - Serie noire, francuski film 06.10 - Glazbena TV	07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Dječak upoznaje svijet, serija 09.55 - TV raspored 10.00 - Vijesti 10.05 - Prirodoslovlje 10.30 - Moje tijelo 10.55 - Učilica 11.05 - Mali veliki svijet 11.30 - Inspektor Maska 11.35 - Šašavci 11.40 - Yoho Ahoy 11.45 - Prašćić Preston 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Zvezdane staze 15.00 - Prirodoslovlje 15.25 - Moje tijelo 15.50 - Učilica 16.00 - Vijesti 16.05 - Mali veliki svijet 16.30 - Hugo, TV igra 16.55 - Jezikomjer 17.00 - Zagreb: Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 18.20 - Govorimo o zdravlju 18.50 - Gradski ritam 19.30 - Dnevnik 20.05 - Globalno sijelo 20.35 - Internacional, vanjskopolitički magazin 21.05 - Forum 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Simfonijski orkestar 00.00 - Pravda za sve, serija 01.10 - Fizički dokaz, američki film 02.45 - Opet iznova, serija 03.30 - Little Big Man, američki film 05.45 - Glazbena TV 06.30 - Carstvo divljine
HRT 2	HRT 2	HRT 2	HRT 2	HRT 2
10:20 Slobodna zona 11:00 Filmovi B. Lentića 12:30 Čigrom oko svijeta 13:00 Priča u priči 13:30 Pozivnica 13:55 TV raspored 14:00 Mandžurijski kandidat, film 16:00 Dražesni pupoljci svibanjski 16:50 Vijesti za gluhe 16:55 TV kalendar 17:05 TV raspored 17:10 Snaga želje, serija 18:00 Panorama 18:35 Treći kamenčić od Sunca 19:00 Upitnik, kviz 19:30 Carstvo divljine 20:05 24, serija 20:50 Vijesti 21:05 Muškarci, žene i psi 21:35 Jack Bull, film 23:30 Zvezdane staze 00:15 Pregled programa	10.40 - Deterministički kaos 11.10 - K(v)adar, emisija o filmu 11.40 - Direkt 12.10 - Vještica ljubav, film 13.55 - TV raspored 14.00 - Kućni ljubimci 14.45 - Tonkina jedina ljubav, drama 15.45 - Campi-Campi 16.10 - Felicity 17.00 - Briljanteen 17.55 - Melrose Place 18.40 - Hit HTV-a 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Crno-bijelo u boji 20.50 - Vijesti 20.55 - Surviving Shepherd's Pie, dok. film 21.50 - Buntovno srce, serija 22.40 - Anne Sophie Mutter - portret violinistice	10.45 - Portret mjesta 11.00 - Misa, prijenos 12.05 - Crno-bijelo u boji 12.50 - Pleme, serija 13.40 - Obiteljski vrtuljak 14.10 - Opera Box - R.Wagner: Walküra 16.40 - Because Mommy Works, američki film 18.15 - Ksena - princeza ratnica, serija 19.00 - Putovanje mamuta, popularnoznanstvena serija 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Kongo, popularnoznanstvena serija 21.00 - Kiklop, dramska serija 22.00 - Bert Rigby, you're Fool - američki film 00.00 - Pregled programa	08.50 - Prizma 09.40 - Mir i dobro 10.10 - Plodovi zemlje 11.00 - Željka Ogresta i gosti 11.55 - Živi zid, sportsko-zabavna emisija 13.45 - Obiteljski vrtuljak 14.15 - Glas domovine 14.50 - Neprilagođeni, američki film 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Stažist 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Glavni grad, serija 21.00 - Frasier 21.25 - Making The Cut, serija 23.00 - Serie noire, francuski film 00.50 - Dražesni pupoljci svibanjski 01.40 - Zvezdane staze	10.55 - Žliga i zagrebački štikleci, dok. emisija 11.25 - Dvogled - etika, bioetika 12.25 - Od Cetina, pa do Cetingrada 12.55 - Latinica 14.30 - Goli grad, američki film 16.00 - Dražesni pupoljci svibanjski 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Zeko Greg 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Opet iznova, serija 21.05 - Prijatelji 21.30 - Pravda za sve 22.20 - Little Big Man, američki film

SRIJEDA 19.3	ČETVRTAK 20.3	HRT3	HRT3	HRT3
HRT1	HRT1			
07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Dječak upoznaje svijet, serija 10.00 - Vijesti 10.05 - Filmski TV leksikon 10.35 - Percepcija 11.05 - Kockice 11.40 - Graditelj Bob 12.00 - Vijesti 12.10 - TV kalendar 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Zvezdane staze 15.00 - Filmski TV leksikon 15.30 - Percepcija 15.50 - Učilica 16.00 - Vijesti 16.30 - Hugo, TV igra 16.55 - Jezikomjer 17.00 - Bjelovar: Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 18.15 - Svijet poduzetništva 18.45 - Zemlja krvavih dijamanta, dok. emisija 19.15 - LOTO 7/39 19.30 - Dnevnik 20.05 - Znakovi vremena, kontakt-emisija 21.00 - Savršeni svijet, emisija o filmu 21.30 - Poslovni klub 22.00 - Rijeka: More 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Portreti umjetnika 23.55 - Gilmoreice 2., serija 00.40 - Svi gradonačelnikovi ljudi 01.05 - Kućni sveci, film 03.05 - Nikita, serija 03.50 - Mračno ljeto, film 05.00 - Remek-djela svjetskih muzeja	07.00 - Vijesti 07.05 - Dobro jutro, Hrvatska 09.30 - Dječak upoznaje svijet, serija 10.00 - Vijesti 10.05 - Geografija 10.55 - Učilica 11.05 - Športerica 11.25 - Cocco Bill 12.00 - Vijesti 12.30 - Snaga želje, serija 13.25 - Glazbena TV 14.10 - Zvezdane staze 15.00 - Geografija 15.50 - Učilica 16.00 - Vijesti 16.05 - Crtani film 16.30 - Hugo, TV igra 16.55 - Jezikomjer 17.00 - Rijeka: Obje strane 17.30 - Hrvatska danas 17.45 - Športerica 18.00 - Cocco Bill 18.20 - Čigrom oko svijeta 18.50 - Trenutak spoznaje 19.30 - Dnevnik 20.05 - Tko želi biti milijunaš?, kviz 21.10 - Brisani prostor, politički magazin 22.00 - Pozivnica, emisija o kulturi 22.30 - Meridijan 16 23.00 - Vrijeme je za jazz 00.00 - Ekipa za očevid 00.45 - Kafić »Uzdravlje« 01.10 - Gradska džungla 02.35 - Američka obitelj 03.20 - Harrison: Cry of the City, američki film 04.45 - Poprišta svjetskih kultura 05.45 - Glazbena TV	Petak, 14. 3. 09:30 Sabor, prijenos 16:55 Atletika, prijenos 19:30 Pustolovina u Hrvatskoj 20:05 Čuvajmo zemlju 20:20 Rukomet: Lokomotiva - Kolding 22:00 Sport danas 22:10 K(v)adar 22:40 Pravo vrijeme Subota, 15. 3. 13.45 - Hit-depo -- -- Košarka: Goodyear liga (Cibona-Zagreb ili Zadar-Krka) -- -- Birmingham: Atletika, Dvoransko prvenstvo 21.00 - Hrvatska nogometna liga - emisija 22.10 - Jazz koncert: Yosuke Yamashita Nedjelja, 16. 3. 09.25 - Snaga želje, serija (R 5 tjednih epizoda) 13.40 - Magazin Lige prvaka 14.35 - Hrvatska nogometna liga - emisija 15.45 - Birmingham: Atletika 17.55 - Hrvatska nogometna	liga: Hajduk - Osijek, pr. 19.55 - Birmingham: Atletika 20.25 - Talijanska nogometna liga, prijenos 22.35 - Nedjeljom u 2 Ponedjeljak, 17. 3. 15.10 - Sportski program 17.00 - Dvostruki život, kanadski film 18.30 - Potraga za blagom 19.00 - Planet Internet 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.10 - Petica 21.20 - Kristalni globus 21.45 - Sport danas 21.50 - Polja snova, film Utorak, 18. 3. 18.25 - Petica 19.40 - Nogomet: Magazin Lige prvaka 20.35 - Nogometna Liga prvaka, prijenos 22.40 - Sport danas 22.50 - Glamour Caffè 23.50 - Nogometna Liga	prvaka - sažeci Srijeda, 19. 3. 09.30 - Sabor, prijenos 17.40 - Nogometna Liga 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.35 - Nogometna Liga prvaka 23.00 - Slobodna zona 23.40 - Nogometna Liga prvaka Četvrtak, 20. 3. 09.30 - Sabor, prijenos 18.10 - Nogometna Liga prvaka 19.30 - Pustolovina u Hrvatskoj 20.20 - Košarkaška Euroliga: Cibona VIP - Unicaja, pr. 22.10 - Sport danas 22.20 - Hit-depo
HRT2	HRT2			
10.10 - Riječ i život, religijski program 11.10 - Globalno sijelo 11.40 - Govorimo o zdravlju 12.10 - Gradski ritam 12.40 - Internacional, vanjskopolitički magazin 13.10 - Forum 14.30 - Rođen da ubije, film 16.00 - Dražesni pupoljci 16.50 - Vijesti za gluhe 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 20.05 - Gilmoreice, serija 20.50 - Vijesti 21.05 - Nikita, serija 21.50 - Mračno ljeto, film 23.00 - Dražesni pupoljci 23.50 - Zvezdane staze	11.00 - Svijet poduzetništva 11.30 - Zemlja krvavih dijamanta, dok. emisija 12.00 - Bratimi i fabricijeri, obrazovna emisija 12.30 - Poslovni klub 13.00 - Znakovi vremena 13.55 - Rijeka: More 14.20 - U škripcu, film 16.00 - Dražesni pupoljci 16.50 - Vijesti za gluhe 17.05 - Snaga želje, serija 18.00 - Panorama 18.35 - Kafić »Uzdravlje« 19.00 - Upitnik, kviz 19.30 - Carstvo divljine 19.53 - Nestašna vještica 20.05 - Američka obitelj 21.05 - Ekipa za očevid 21.50 - Harrison: Cry Of The City, američki film 23.25 - Da, ministre			

TV PREPORUKA

DANI HTV-a:

X. DODJELA HRVATSKE DISKOGRAFSKE NAGRADE

Diskografska nagrada Porin ove se godine dodjeljuje deseti put za redom, a njezina završnica, svečana dodjela nagrada, održat će se 16. 3. u Opatiji. Te će večeri Opatija biti središte hrvatske glazbene industrije koja odaje počast glazbenim umjetnicima i pozdravlja najbolje iz protekle godine.

Porin su utemeljili Hrvatska diskografska udruga, Hrvatska glazbena unija, Hrvatska radiotelevizija i Hrvatsko društvo skladatelja, pri izboru se poštuju vrlo stroga pravila koja za svaku izbornu godinu, uz neznatne izmjene, utvrđuje Upravni odbor. Nakladnici-diskografi predlažu, prijavljuju svoja izdanja koja su bila objavljena u izornoj godini, a u ime Upravnog odbora glavni tajnik, uz pomoć stručnih osoba i ekspertnih komisija, po potrebi korigira prijave i svrstava ih u Pravilima predviđene kategorije.

Neki su dobitnici već poznati - Porin za životno djelo ove godine dobit će Boško Petrović, Porin za poseban doprinos hrvatskoj glazbenoj kulturi Ruža Pospis-Baldani, dok će Porin za poseban doprinos hrvatskoj diskografskoj industriji dobiti Dražen Vrdoljak.

Na ovogodišnjoj dodjeli hrvatske diskografske nagrade Porin prezenteri će biti: Husein Hasanefendić Hus, Gibonni, Indira Vladić, Goran Bare, Ivanka Mazurkijević, Josipa Lisac, Zoran Predin, Maja Blagdan, Dado Topić, Vlado Kalember, Sead Livopača, Zoran Prodanović Prlja, Davor Gobac, Gabi Novak, Radojka Šverko, Belfast Food, Franci Blašković, Matija Dedić, Ana Rucner, Miljenka Grđan, te E.N.I.

U glazbenom dijelu nastupit će Tedi Spalato, Oliver Dragojević, Dragan Lukić Lvky, Gabi Novak i Maja Vučić, Ivana Kindl, Edo Maajka, Cubismo, El Bahatee, Colonia, klapa Nostalgija, kvartet Sebastian i mnogi drugi.

PORIN 2003. www.hdu.hr/porin

10 godina s vama

- OTKUP SIROVE KOŽE (sve vrste)
- PRERADENA KOŽA: za industriju obuće, tapaciranje i odjevne predmete đonska i galant koža,
- PROIZVODI OD KOŽE I KRZNA: Muška i ženska MODNA kožna i krznena konfekcija.
- SREDSTVA ZA ODRŽAVANJE KOŽE: Kreme, ulje za amove i drugo
- SREDSTVA OSOBNE ZAŠTITE NA RADU: (HTZ oprema, kompletan asortiman) "od zaštite nogu do zaštite glave"
- PROIZVODI OD KUDJELJE I POLIPROPILENA: konopi, užarija i drugo i druga roba za potrebe u domaćinstvu!
- Sve na jednom mjestu, u VELEPRODAJI i MALOPRODAJI!
- Radno vrijeme od 8 do 15 sati subotom od 8 do 13
- + USLUGE INŽENJERINGA I IZVOĐENJE GRAĐEVINSKIH RADOVA!

građevinsko i
građevinsko-obrtnički
poduzeće p.o.

24000 Subotica
Lenjinov park 13
Tel/fax: 024/551-685, 553-111

IZVOĐENJE SVIH
GRAĐEVINSKIH, OBRTNIČKIH
I INSTALATERSKIH RADOVA
PROJEKTIRANJE I NADZOR

RADIO SUBOTICA
24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024552200
Fax: 024551902
email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

- 19,00 h**
Najava programa
Večernji dnevnik
Agencijske vijesti iz zemlje
Agencijske vijesti iz RH
- 19,30 h**
»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
»Razgovor s povodom« (utorkom)
»Otvoreni studio« (srijedom)
»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

Vjerska emisija (petkom) **20,00 h**

- »Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
 - »Na proputovanju s nama« (utorkom)
 - »Putokazi« (srijedom)
 - »Rock vremeplov« (četvrtkom)
- 20,30 h**
Vijesti dana
Pripovijetka Balinta Vujkova
Hitovi hrvatskih izvođača (ponedjeljkom)
Minute za ljubitelje jazza (petkom)

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci 800 din.

☐ 1 godina 1500 din.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže i primat ćete ga svakog tjedna u diskretnom pakiranju!

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Zemlja: _____

Mjesto: _____

Ulica i broj: _____

E-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24.000 Subotica.

Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

INOZEMSTVO

☐ 1 godina 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24.000 Subotica.

WIZART
Dizajn
Subotica 11000 818

Cjenik reklamnog prostora

posljednja strana (kolor)

cijela strana	6.000 din.
1/2	3.600 din. + 20 % p. p.
1/4	2.000 din.

druga i pretposljednja strana (kolor)

cijela strana	5.000 din.
1/2	3.000 din. + 20 % p. p.
1/4	1.700 din.

unutarnje strane (crno-bijele)

cijela strana	3.000 din.
1/2	1.800 din.
1/3	1.300 din. + 20 % p. p.
1/6	700 din.
1/12	450 din.

Iskoristite popuste!!!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%.

SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

NEKRETNINE

NBA agencija

za marketing,
konsalting i sve vrste
posredovanja između
pravnih i fizičkih lica

Subotica,
Braće Radića 6
Tel: 024 / 554 - 570
Tel./fax: 024 / 551 - 203

**KADA KUPUJETE ILI PRODAJETE,
OBRATITE SE NAJPOUZDANIJOJ
AGENCIJI SA TRADICIJOM
UZ SLOGAN**

99% + NBA = 200 %

SIGURNOSTI!

**NAJSIGURNIJA RAZMENA NEKRETNINA
IZMEĐU BIVŠIH REPUBLIKA YUGOSLAVIJE.**

VETERINARSKI
ZAVOD
"SUBOTICA" a.d.
24106 Subotica
Beogradski put 123

Tel.: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

VETCAN
kompletna
hrana
za pse

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE

SMJEŠA N
SMJEŠA PS-1
SMJEŠA PS-3
SMJEŠA
PSB-FINIŠER
SMJEŠA
PSB-STARTER

SMJEŠA KD
SMJEŠA TS-1
SMJEŠA TS-2
FAVORIT P
STARTER
ZA PRASAD
GROVER
ZA PRASAD

PREMIXI I SUPERI

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
Tel./fax: 024 561 533
agria@suonline.net

